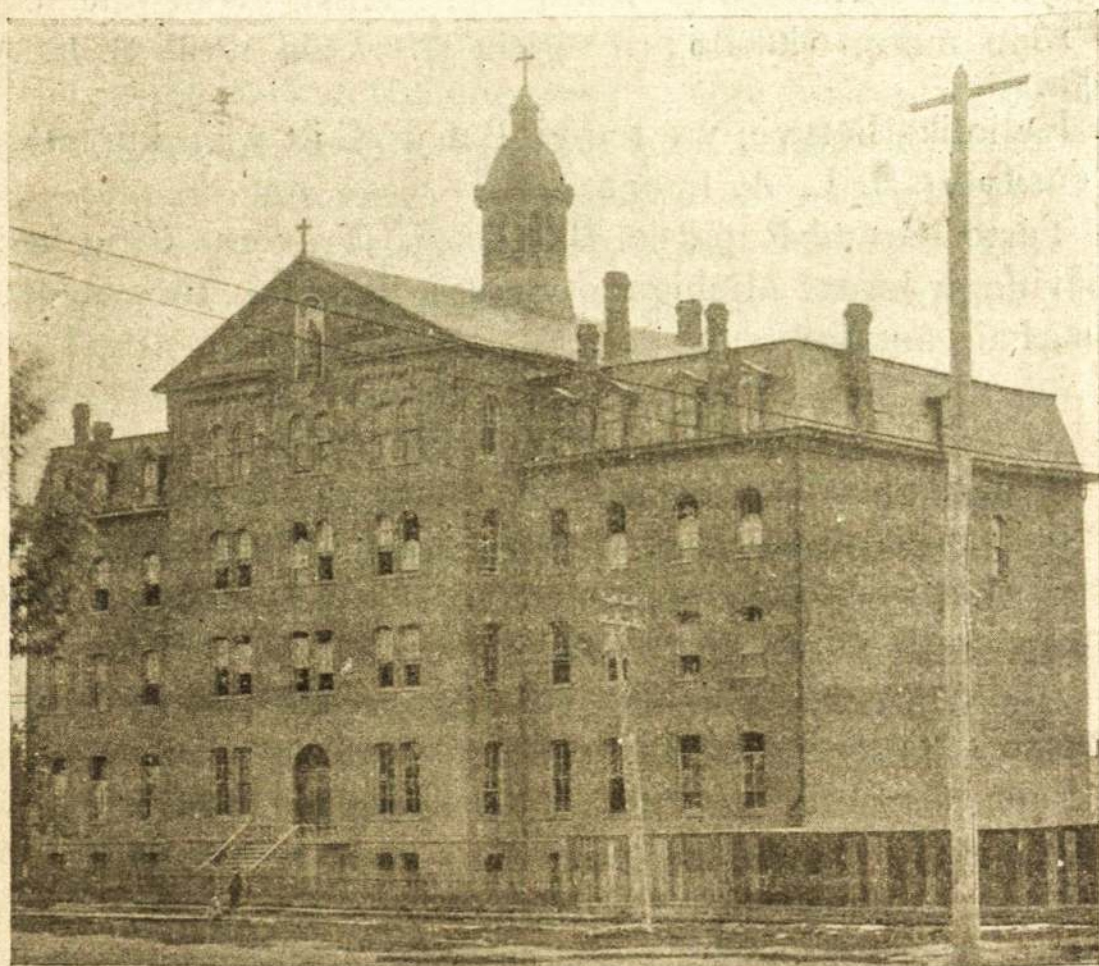

LIETUVIAI AMERIKOJ. VAKARINES KOLIONIJOS.

Parasze Fr. Jonas.

— Tąsa. —

DETROITO LENKISZKA — LIETUVISZKA KOLEGIJA IR SEMINARIJA.

Grand Rapids, neperdidis miestelis, Kent paviete. Dirba lietuviai drugiausiai prie dielinyczių, uždarbiai neperkoki. Pradėjo apsigyventi čia musiszkiei pastarame laike. Kuopa Susiv. Liet. Amer., susitvėrusi po vardu Simano

Daukanto, rinkdama lietuvių skaitlių 1898 metuose atrado Grand Rapids'e 57 liet. šeimynų, 28 pavienius vyrus ir 2 merginas, viso ypatų 213.

Iš draugysčių yra: *D r a u g y s t ė S z v. P e t r o*, sąnarių 42. „*V y t a u t a s I n d e p e n d e n c e C l u b*“, apie 40 sąnariai, ir „*S. L. A. S. D a u k a n t o k u o p a*“. Iš 213 tik tai 6 skaito laikraszczius. 1) 1899 m. Grand Rapids'o lietuviai buvo užmanę sutrerti lietuviską parapiją, bet ne visi nuo lenkų norėjo atsikirti, todėl ir parapija neįvyko 2).

Apart tų yra Michigan valstijoje išsimėcziusių lietuvių ant farmų aplinkui *P a r i s v i l l e*, Huron pavieta, Grand Traverse pavieta, mieste *T r a v e r s e C i t y* yra 5 liet. šeimynos ir 17 pavienių, ypatų 29. Apsigyvenę jie čia nuo 1890 metų. Dirba prie girių 3). Čia yra *S. L. A. kuopa*.

Keliolika lietuvių yra teipgi *B a y C i t y j*, kur 1897 m. susitvėrė *S. L. A. kuopa*.

Turto Grand Rapids'e, Bay Cityj, Travers Cityj, apie Parisville ir kitose Michigano vietose lietuviai turi nedaugiaus, kaip ant \$18,000.

Valstija Illinois'o.

Pirm nei pradėsiu raszyti apie Chicagos lietuvius, nors trumpai paminėsiu apie akyvą Chicagos miestą. Ant kranto Michigan azero, toj vietoj, kur dabartės yra Chicaga, priesz szimtą metų buvo neiszbredamos klampynės ir pelkės, į kurias pataikydavo įbristi kiba tik bemedžiojanti indiecziai. Metuose 1843 apsigyveno tarp tų pelkių pirmutinis kolionistas, francuzas Le Mai. Negreit da vienog po tam Che-caqua pradėjo kilti. Per kelias deszitis metų tai buvo tik žvejų sodyba, daugiaus niekas. 1850 m. ten buvo da tik 30,000 gyventojų. Nuo tų tik metų ir pradėjo Chicaga augti ir dabartės, per pusę szimtmeczio, iszaugo ant vieno iš didžiausių miestų ne tik Amerikoj, bet ir visoje pasaulėj. Škaito sziađien Chicaga gyventojų, susidedanczių iš yvairiausių tautų, tarp kurių yra labai daug lenkų; jų skaitlių čia

1) T. J. Stavenas. 2) "Lietuva" 1899 m. n. 10. Jur. Gaubas.

mena apie ant 100,000; turi jie 12 didelę lenkiską parapijas. Yra czion teipgi daug lietuviszkų žydėlių.

Pirmieji lietuviai, ant kiek galima buvo patirti, Liutkevyczius, Jurgis Szpokevyczius su savo szejmyna ir Baltrus Szpokevyczius atkako į Chicagą 1870 m.. Po jų į trumpą laiką pribuvo Juozas Barkauckas ir Juozas Moliuszka, vėliaus Antanas Naveckas, Jonas Tverijonas, Jurgis Armonas, Antanas Kasparas, Laurynas Ažukas, Julius Astrauckas, Simas Leleszius.... 1884 m. lietuviai uždėjo pirmą Chicoje lietuviską draugystę po vardu Szv. Jurgio ir pradėj mislyti apie tvėrimą parapijos, bet daugumui iszvažinėjus draugystę pa-iro. Metuose 1886 uždėjo jie naują draugystę po vardu Szv. Kazimieriaus Karalaiczio, prie kurios pradžioje prisiraszė 12 sąnarių, kurie ant iszklausymo velykinės iszpažinties vardan draugystės parkvietė lietuviszką kunigą Czižaucką isz South Bend, Indiana, kurs kas metas tame laike atvažiuodavo ir aprupindavo lietuvius prie lenkiskos bažnyczios Szv. Stanislovo Kostkos, prie Noble ulyczios. Metuose 1891 tapo įsteigtos da dvi lietuviszkos draugystės: Apveizdos Dievo ir Didžio Lietuvos Kunigaikszczio Gedimino. Sąnariai draugystės Szv. Kazimieriaus, matydami kad lietuviai apsciziai jau įsikerėjo Chicagoje, nuvyko pas Chicagos arcivyskupą praszyti, kad jiems parupintu lietuviszką kunigą, prižabėdami isz savo pusės stengtis pasistatyti bažnycią. Arcivyskupas paskyrė kun. Czižaucką, kad organizuotu Chicagoj lietuviszką parapiją. Mitingas atsiliko Szvencz. Marijos Panos parapijinėj mokslainėje, ant kurio tai susirinkimo nutarta pirkti žemę dalij miesto vadinamoj Bridgeport, kur daugiausiai lietuvių gyveno, ir statyti bažnycių. Pinigus del to mierio rinkdavo aukas kun. Czižauckas, o paskiaus kun. Zubavyczius, kol 2 dienoj Kovo 1892 m. netapo paskirtas klebonu lietuviszkos Chicagoj parapijos kun. J. Kolesinskis. Prie kun. Kolesinskio lietuviai nupirko nuo vokiečių katalikų už 1,100 dol. seną bažnycią ir įerstumę ją ant savo lotų, da 1892 m. nupirktų už \$4,800, ant 33 ir Auburn ave, tenais laikė per nekurį laiką dievmaldystę. Paskiaus, užmanius statyti didelę bažnycią, lietuviai da dapirko 4 lotus už \$2,800. Kun. Kalesinskis 1893 metuose prasitraukė ir jojo

vietoj, Sausio mėnesij 1894 m., apėmė Chicagos parapiją kun. M. Krawdziunas, buvęs per nekokį laiką vikaru prie lenkų parapijos. Prie kun. Krawdziuno tapo uždėta Chicagoj lietuviszka parapijinė moksloinė, kurioj per du metus buvo mokintojumas St. Daugėlevyczius (Daugėla), lietuvis; moksloinę lankė apie 50 vaikų. Bet 1897 m. kun. Krawdziunas partraukė į lietuviszką Chicagos moksloinę 4 lenkiszkas mokyklas, iš kurių priežasties kišo Chicagoj garsus ir po siai dienai vaidai tarp kunigo ir didesnės dalies parapijonų, kurių tai vaidų aidas toli, toli praskambėjo. Prie kun. Krawdziuno Chicagos lietuviai pirkė da 2 lotus už \$3,600, įstatė namus del klebono už \$11,000, o 1897 m. pradėjo statyti mūrinę bažnyčią, kuri yra išstatyta iki langų, uždengta stogu ir teip po siai dienai stovi. Bažnyčia kasztuojanti \$18,000. Viso skolos ant parapijinio turto esą \$21,000.

Draugysčių pagelbinių ligoje ir mirtij dabartiniame laike Chicagoje yra 14, iš kurių vienos yr' bažnytinės, kitos tautiszkos.

D r a u g y s t ė S z v. K a z i m i e r i a u s K a r a l a i c z i o, uždėta 24 d. Spalių 1886 m., turi apie 130 sąnarių.

A p v e z d o s D i e v o, uždėta 1 d. Gruodžio 1891 m., sąnarių apie 200.

D. L. K. G e d i m i n o, nuo 1891 m., sąnarių 100.

S z v. J u r g i o M u c z e l n i k o, uždėta 10 d. Bal. 1892 m., apie 150 sąnarių.

S i m a n o D a u k a n t o, uždėta 12 d. Lapkričio 1893 m., apie 100 sąnarių.

S z v. J o n o K r i k s z t y t o j a u s, uždėta 19 Liepos 1893 m., apie 100 sąnarių.

D r a u g y s t ė D i d ž i o L i e t. K u n i g a i k s z c z i o V y t a u t o, uždėta 25 d. Vasario 1894 m., apie 100 sąnarių.

D r - ė M o t e r ų, p o v a r d u S z v. O n o s, uždėta 18 d. Vasario 1884 m., skaito apie 30 sąnarių.

D r - ė M e r g i n ų S z v e c z. P a n o s R a ž a n c a v o s, 1894 m., sąnarių 30.

D o v y d o K a r a l i a u s D r a u g y s t ė turi

apie 100 sąnarių, užsidėjusi 5 d. Gegužio 1895 m..

S z v. J u o z a p o D r a u g y s t ė, uždėta 1895 m., sąnarių 50.

T a u t i s z k a D r a u g y s t ė L i e t u v o s S u n ū, uždėta 17 d. Lapkr. 1895 m., skaito apie 300 sąnarių.

P e t r o i r P o v y l o gyvuoja nuo 26 Gegužio 1895 m. sąnarių 100.

S z v. M a t e u s z o, uždėta 28 d. Kovo 1897 m., sąnarių apie 50.

M o t i e j a u s V o l o n c z i a u c k o D a a u g y s t ė, uždėta 1 d. Lapkričio 1896 metuose, sąnarių 70.

T a u t i s z k a D r. T e i s y b ė s M y l ė t o j ū, uždėta 28 d. Bal. 1897 m., sąnarių 150.

T a u t i s z k a D r. L i u o s y b ė s, uždėta 10 d. Geg. 1897 m., sąnarių 200.

D r a u g y s t ė P a s k o l i n i m o i r B u d a v o j i m o, vardo Keistucio, uždėta 1897 m., sąnarių skaito apie 100.

Pagalios priminsime apie sulenkėjusę draugystę T o w a r z y s t w o N a r o d o w e L i t e w s k o — P o l s k i e, R r z y m s k o K o t o l i c k i e B r a t n i e j P o m o c y K r ó l a W ł a d y s ł a w a J a g i e ł ł y, uždėta 1 d. Sausio 1898 m., 50 sąnarių. Nors prie szitos draugystės priguli vieni lietuviai, vienog įstatai draugystės yra raszyti lenkiskai, ant susirinkimų vieszpatauja lenkiszka kalba ir tai da teip asztriai, kad už vartojimą lietuviszkos kalbos ant susirinkimų yra paženklinta bausmė.

Politikoj Chicagos lietuviai yra susijungę į vieną didelį republikoniszką susivienijimą „Lithuanian Republican Alliance of The State of Illinois“, kuris turi Chicagoj savo politiszkus kliubus sekancziose vardose: 6, 7, 9, 10, 16, 29 du klibai, ir 33, per ką keletas isz lietuvių yra gavę miesto darbus. Chicagos mieste yra 11 lietuvių „policmonų“, kaip mes lietuvoj pavadintume „zemskių“ arba Žemaitijoj „urednikų“, kurie czion algos ima, teip kaip Lietuvoj naczelnikai, į 60 dol. ant mėnesio.

Prie Susivinijimo Lietuvių Chicagos lietuviai paczioj pradžioj meiliai glaudėsi. Draugystė szv. Kazimieriaus bu-

vo viena iš pirmų ir stipriausių prie „Susiv.“ draugysčių. Dabar yra tik kuopa.

Padavime lietuvių skaitliaus Chicagoje esmi priverstas kėravytis daugiaus nuomone, ne kaip statizkomis žiniomis. Patys Chicagiečiai per laikrszczius iki 1895 m. buvo pratę girtis, kad Chicagoj esą 10,000 lietuvių, po 1895 m. tą skaitlių kartkarcziais pakeldavo net ant 15,000. P. Aleksandravyczius, kurs prisiuntė man žinias apie Chicagą, sako, kad Chicagoj dabartiniam laikui viso galį buti apie 12,000 lietuvių. Szeimynų esą apie 700. Kun A. Kaupas bebudamas klieriku, bene 1894 m., kolektavodamas ant liet. Chicagos bažnyczios nesurado ten nė 300 szeimynų, bet Chicagos lietuviams greitai besidauginant, sziuose metuose galime priimti skaitlių liet. szeimynų ant 700. Pavienių vyrų ir tokių, kurie paczias turi palikę Lietuvoj, esą labai daug. Perziurėkime draugystes. Prie 14 pagelbinių Chicagoje draugysčių, priguli 1,800 vyrų lietuvių 1). Lygiai teip ir Shenandoahrio aplinkinė (parapijoj) yra 14 pagelbinių draugysčių, prie kurių priguli viso 1,542 sąnariai, skyrius skaitlingume sąnarių paeina ne nuo to, kad Chicagos draugystės butu daug skaitlingesnės bet greicziaus nuo to, kad skaitlius sąnarių Chicaginių draugysčių paduotas vis apvaliose skaitlinėse ir, žinoma, pervirszintas.

Tuom tarpu skaitlius szeimynų Chicagoje yra daug mažesnis nei Shenandoahrije, kur 1897 metuose suskaityta 1,328 szeimynos, ypatų viso su sulenkėjusiais ir protestonais 7,425, netikėcziau, kad tiek jau lietuvių galētu buti Chicagoj. Daleiskime, prie pagelbinių draugysčių priguli Chicagoj 1,800, kita tiek nepriguli prie jokių draugysčių arba prie draugysčių svietimtautiszų, moterų skaityti apie 1,000, vaikų po 2 ant kiekvienos (jaunos) szeimynos po 2, — 1,200, tai visgi iszeis, kad Chicagoj, nors visas skaitlines labai pervirsziname, nėra lietuvių daugiaus kaip 5,800.

Visokių fabrių Chicagoj yra apscziai. Lietuviai dau-

1) Negalint patirti tikro skaitliaus sąnarių draugysčių p. Aleksandravyczia padavė spėjamą skaitlių, kurį regimai padidino.

giausia dirba Stock Yard'uose, t. y. pjovinyčiose gyvulių, visokiose geležinėse dirbtuvėse, cukernėse, dirbtuvėse mui-lo, prie kriauczių, prie staliorių, ant gelžkelio ir t. p.. Mo-kestis paprasto darbiniko už 10 valandų darbo per dieną da-eina nuo 1,25 c. iki 1,75 c., o amatiniko nuo 2, iki 4, dolerių. Pramitimas Chicagoje yra pigesnis nei kur kitur Su-vienjtose Valstijose, nes visoki produktai lengvai yra gauna-mi iš „Westų“.

Karczių lietuviszkų Chicagoj yra 21. Iš kitų ver-telgų: 5 barzdaskucziai, 5 pedlioriai ir anglių važiotojai; 3 duonkepės, 4 mėsinyčios, 5 pardavynės valgomų daigtų, 2 drapanų krautuvės, 1 krautuvė rakandų, 4 kriauczių „sho-pos“, 1 sziaucziskas užvedimas, 1 dirbtuvė haftų ir bažny-tinių drabužių p. T. Andriuszevycziutės, 3 laikrodžių taisy-tojai ir pardavėjai, 1 dirbtuvė dviraczių (biciklių) ir maszinų (lokomotyvų), kurią uždėjo ir užlaiko trys broliai lietuviai. — Savinikų namų yra 20, vertė nepaduota. — Chicagoje yra lietuviai gydytojai: dr-as Kasakauckas, dr-as M. J. Stup-nickis, kurs buvo 1895 per pusę bene metų „Garso“ redy-tojum, dr-ka Marė Dowiatt ir teipgi sulenkėjęs Bozyncz. Advokatas F. P. Bracziulis, baigęs provos mokslą Lake Fo-rest Universitete, kur teipgi mokinas ant daktaro Andrius Graicziunas. Trys lietuviai lanko Jėzavitų szv. Ignoto ko-legiją. — Del vakarinio pasimokinimo miestas atidaro kas me-tai del lietuvių yvairiose miesto dalyse po 4 ruimus, kur lie-tuviai mokintojai mokina angliszkos kalbos ir szeip visokių naudingų pradinių mokslų: raszyti, skaityti, aritmetikos, geografijos.

Chicagoj iszedinėja du lietuviszki nedėliniai laikraszcziai „Lietuva“, kurios 1 numeris iszėjo 10 d. Gruodžio 1892 metuose. Iszleistojaais buvo St. Rokosz ir J. Grinius, pas-kiaus, nuo 28 Sausio 1893 m., Zalewskis, paskiaus S. Lele-szius ir Zacharevyczius, kol pagalios laikrasztis neperėjo į savastį A. Olszewskio. Rėdo Lietuvą Szernas. Antrasis laikrasztis „Kotalikas“, uždėtas 1899 m., yra savasczia kun. Krawcziuno. Rėdytojum Rusikis.

Budo Chicago lietuviai yra nearsziausio, nes susibrai-žiojimai pasitaiko retai, o žmogžudysčių terp lietuvių ir iš

priežasties lietuvių dar visai neatsitiko. Tesybė, per visą šį laiką, kaip lietuviai pradėjo apsigyventi Chicagoje, trys lietuvininkai paszovė yvairiose vietose mirtinai tris svetimtaucius, bet padarė tai apsigirdami savo gyvastį. Paskutiniuose metuose tik placziai pagarsėjo nesutikimai vietinio Chicagos klebono kun. Krawcziuno su parapijonais 1).

Didžiausia liga daugumo Chicagos lietuvių, kaip abelnai visų Amerikos lietuvių, yra girtylė. Ant galo nekurie ir naujalenkauti mėgsta, nuo ko, kaip istorija aiszkiai parodo, lietuviai privalo visuomet szalintis.

Ties Chicaga yra miestelis *Waukegan*, kurs yr' kaipo priemiesčiu Chicagos. Szeimynų *Waukegane* yra apie 50. Ypatų viso apie 230. *Waukeganiečiai* jau nuo keletos metų turi savo bažnyčią, kurią pasistatė isz vien su lenkais. Divmaldystę del jų atlaiko kunigas isz Chicagos.

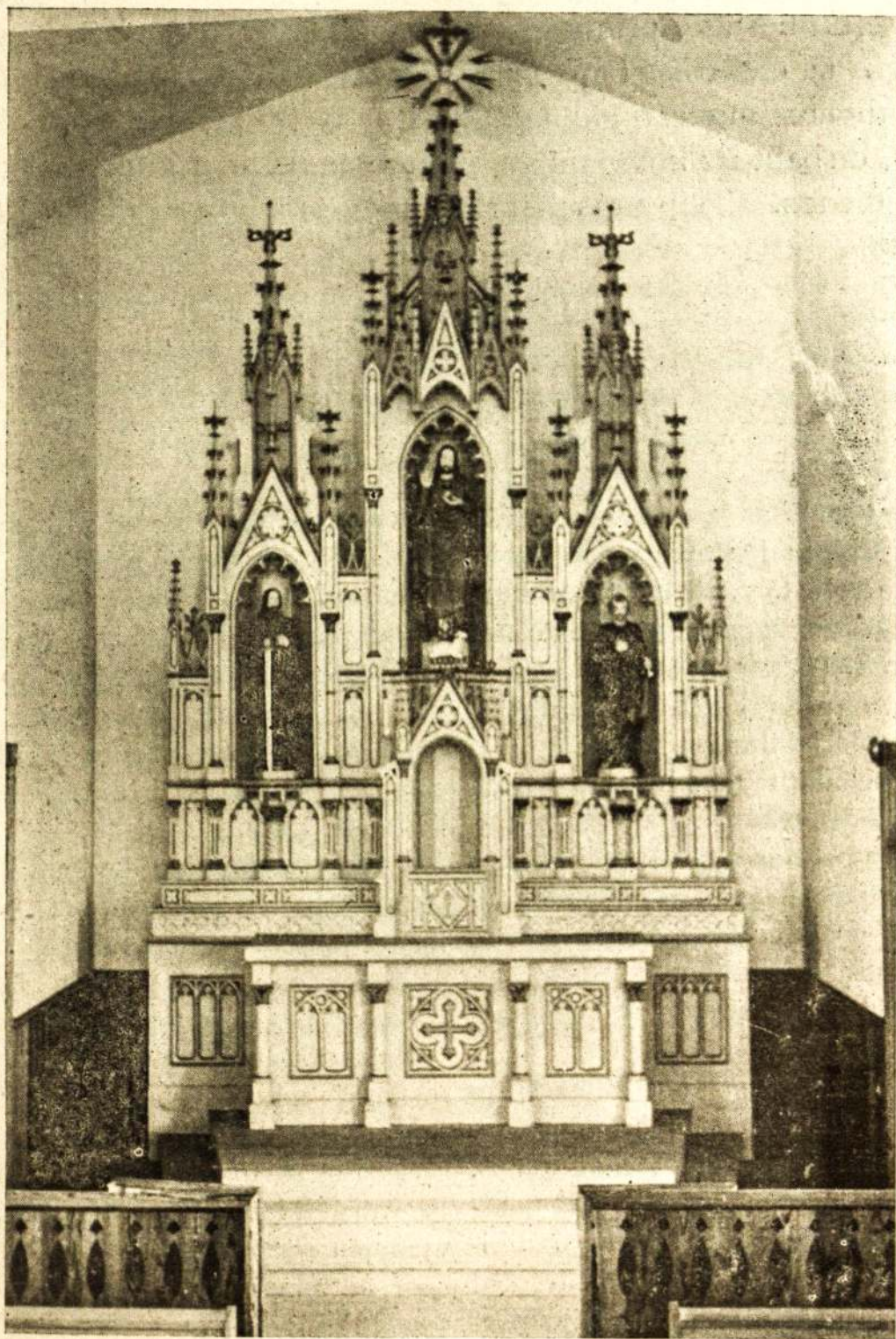
Westvillej. Pradžia liet. kolionijos datuojasi nuo 1886 metų, o jau dabartės, sulyginant gana trumpame laike, randasi 50 liet. szeimynų ir 228 pavieniai, vaikų apie 100, mergelių 130, suaugusių mergų 10, viso ypatų 558. Savastis turi apie 5, vertės apie \$15,000, su \$6,000 skolos. Karčziamos lietuviszkos yra 3, krautuvė 1, ir kriauczius 1.

M. 1897 *Westvillės* lietuviai uždėjo draugystę po vardu *Szv. Petro ir Povylu*, sąnarių skaito 30.

Tuose pat metuose pradėjo rengti parapiją teippat po vardu *szv. Petro ir Pauliaus*. Iszsyk prisiraszė 250 sąnarių. Žemė del bažnyczios 250x200 pėdų davė dovanai saviņikas anglekasyklų *M. J. Kelley*. Kontraktas bažnyczios sienų kasztavo \$2,900. Su įrėdymais bažnytiniis turtas dabartės yra vertas \$4,045, su \$1,000 skolos, ne kaitant žemės. „*Deedas*“ bažnyczios užraszytas ant lietuvių vardo.

4 angl. mylios nuo *Wervillės*, miestukije *Greap Creek* gyvena 14 szeimynų, isz kurių 7 turi savo namus, verti apie \$6,000, pavienių yra 30. *Kaimelij New Pointe* 10 szeimynų, 45 pavieniai, trys turi savo „*propertes*“, vertės \$4,500, vienas laiko krautuvę valgomų daigtų. *Danvillej* 7

1) „Lietuva“ rengia pradžioj 1900 metų iszleisti „Apraszymą Chicagos lietuvių ir parapijos“.

WESTVILLE'S LIET. BAŽNYČIOS DIDYSIS ALTORIUS.

mylios nuo Westvillės, yra lietuvių apie 12, vienas užlaiko „grosernė“ (krautuve). Fairmont'e, 16 m. nuo Westvillės, 22 lietuviai.

Viso lietuvių szitoj aplinkinėj bus 763, dirba visi, iszskyrus „biznierius“, prie minksztujų anglių. Pakerta kasyklose anglis su elektriszkomis maszinomis. Dirba tik 8 valandas ant dienos, mokestį gauna nuo \$2,11 c. iki \$2,35 c. ant dienos, dirbant isz kompanijos gauna mokėti tiktai \$1,75 c. ant dienos. Teip yra užtikrinta mokestis po straikui 1897 metų.

(Toliaus bus).

Moksliszki isztytimai.

VABALELIS, KA MOKA SKAITYTI.

Prancuziškas pulkaunikas De- ja, vėl sustojimas: penki į pirmą pu-
launey tiki, kad yra gyvulėlių, ką sę, sustojimas; peni į priešingą, sus-
gali skaityti, t. y. atsiminti skaitlių. tojimas; keturi į pirmą, sustojimas;
Moksliskame laikraštije „La Natu- keturi į antrą, sustojimas; trys į pir-
re“ štai ką jis rašo: ma, sustojimas; trys į kitą, sustoji-

„Buvo tai Naujoje Kaledonijoje, 29 mas; du į pirmą, sustojimas; du į
d. Rugsėjo 1892 m. antrą, sustojimas; vienas į pirmą,

Vaiksčiojau tą dieną po savo sodą sustojimas; vienas į antrą — visiš-
Numeoje ir mano atyda buvo at- kas sustojimas.
kreipta ypatingais judėjimais mažo
vabalėlio ant banano lapo. Jis su-
kinėjosi greitai aplink savo galvą į
vieną pusę, paskui staiga sustodavo
ir pradėdavo sukinėtis į priešinga
pusę.

Pradėjau į jį tēmyti, bet neužilgo
vabalėlis visiškai sustojo. Norėda-
mas prisiziūrėti, ką jis toliaus darys,
pasiryžau laukti. Ypatingai norė-
josi man suskaityti, kiek apsisuki-
mų daro jis į kiekvieną pusę, ir, kad
po gero bertainio adynos, ypatin-
gas vabalėlis pradėjo vėl judėti, pa-
tēmyčiau šitą,

Šeši apsisukimai į dešinę pusę,
sustojimas; šeši apsisukimai į kairia-

Visą adyną laukiau, kad pradės ju-
dintis vabalėlis iš naujo, bet veltui;
jis nesijudino: regimai miegojo. Ta-
da pasiryžau jį įdėti į nuodų bonką,
ir paskui pradėjau tyrinėti jo kūną.

Buvo tai mažas vabalėlis, 3 mili-
metrų ($\frac{1}{8}$ colio) ilgio, ir prigulėjo
prie veislės h e m i p t e r' ū.

Surašęs savo patēmijimus ir įdė-
jęs vabalėlį į popierinę dėžukę, su-
vyniojau viską į medvilnę ir nusiun-
čiau p. Stanislovui Mennier, pri-
žiūrėtojai muzėjaus.

Už trijų mėnesių sulaukiau atsa-
kymą, iš kurio pasirodė, kad moky-
tas vyras gavo mano laišką ir dėžu-
tę, bet joje vabalėlio nebuvo: regi-

mai h e m i p l e r išpuolē pakelēje. norēdama viršū ir padējo tokiu budu
Uz šešiū mēnesiū nutiko man su- vabalēliui pabēgti. Daugiau h e-
gauti tokį pat vabalēlį. Indėjau jį i m i p l e r o nemačiau, bet iš to, ką
didelę dėžę su stikliniu viršumi, žadē mačiau 29 d. Rugs. 1892 m., man
damas sau turėti nemažai akyvų tē- rodosi, galiu tvirtinti, jog pažistu
mijimų. vabalēlį, kurs moka skaityti bent
Bet ant rytojaus vabalēlio dėžėje iki šešiū”...
neradai: tarnaitė regimai atvožē ne

KISSING BUG.

Šią vasarą rolę marių žalčio, melanolestes abdominalis — su rau-
mėgstančiuose sensacija, (teip vadi- danu pilvu. Juos tankiai galima už-
namuose geltonuose) laikraščiuose tēmyti aplink elektrišką šviesą pub-
lošia su dideliu pasisekimu mažas liškuose parkuose, pusdruose ir po
vabalēlis „Kissing bug”, moksliškoje akmenimis giriose. Naturališkos is-
kalboje nešiojās vardą m e l o n o l e s t e s p i c i p e s. Nebuvo tos torijos aprašo juos, kaipo nuodingus
dienos, kad „World” arba „Jour- ir kraujageringus vabalēlius. D-ras
nal”, du „geltoniausi” New Yorko Murray — Aaron vienog tam priešī-
dienraščiai, nebutu aprašinējē baisiū nasi, sakydamas, kad melanolestes
pasekmiū įkandimo to pavojingo va- niekados neužpuola ant gyvuliū, teip
balēlio. Priējo ant galo prie to, kad kaip, pav., uodas, o jeigu kartais ir
žmonės visur pradējo matyt „bu- įkanda, tai tik savo apgynime. Ir
čiuojančias erkes”. vėl jo įkandimas, nors skaudus, nera
vienog pats per savę nekiek nuodin-
gas.

Prieš šitokius aprašymus pakėlē Akyviausias yra tas dalykas, kad
balsą rimtame laikraštije „Scienti- iš 40 įkandimų „kissing bug'o”, ap-
fic American” d-ras Murray — rašytų laikraščiuose, pagal ištyrimą
Aaron. Užtikrina jįsai, kad vaba- viršminēto daktaro, tiktai trys buvo
lėlių, žinomų po vardu melanolestes, padaryti tikro „kissing bug'o”, —
yra šimet nē kiek ne daugiau, kaip likusiuose atsitikimuose kalti buvo
ir kitais metais. Esančios jų dvi uodai ir sparvos.
veislės: melanolestes picipes — su
juodomis, digsnuiotomis kojomis, ir

„Tėvynē”, organas Susiv. Liet. gauna da 25 milijonus rub. algos;
Amer. išeidinėja formoj knygutės ir apart honorarijų ir privilegijų ir asa-
kiekvienas, gaudams ištiso mēto 12 biškų turtų.
knigučių, gali ją užlaikyti, kaipo Eilē vyriškos ciccoriaus giminės
naudingą knygą ant ilgesniū laikų, teipgi gauna algą, kiekvienas atsky-
todėl paskiriu šituos akyvus cicco- riūm iki smert, su žemės turtu.
riškus pelnus Tėvynei. Eilē moteriška ima algą kol išteka.

Moskoliškas ciccorius, turēdams Likę našlėmis, ciccorienės, kunį-
per metus pelno 9 milijonus rublių, gaikštienės gauna algą lygiai tokią,

kaip ir prie gyvasties ciecoriaus, kas met po 600,000 rub. ir apart to neprubežiuotus kaštus ant užlaikymo savo dvaro.

Inpėdinis ciecoriaus gauna algos 100,000 rub. ir ant užlaikymo dvaro; moterė įpedinio gauna 150,000 rub. jaigų liekasi jauna našlė gauna 300,000 rub. kas met, o kad apleidžia Maskoliją, pusę to.

Kiti vaikai ciecoriaus po įpedinui, gauna kožnas algą po 100,000 rub.

Inpedinio gi vaikai ir mergės gauna algos per metą po 50,000 rub.

Didės kunigaikščiutės gauna pasėgos po milijoną ir 300,000 rub. Tie visi pinigai esti asignavoti tiesiog iš kasos viešpatystės.

Tolymesniejie ciecoriaus giminaičiai gauna kas met užmokesties pagal pelną žeminių „udielų“.

Tolesniems giminėms, pagal skyrių 139 tiesų I tomo surinkimo tų tie-

sų, augštumas algos priguli nuo paties ciecoriaus paskyrimo ir nuo užpelno vadinamo „žemskije udiely“.

Toliaus, pagal pranešimą laikraščio „Cassells Magazine“, gauna antro laipsnio pelną Austrijos ciecorius 4,500,000 kas met; Vokietijos ciecorius 3,500,000; Italijos karalius gauna \$2,900,000; Persijos Shachas \$2,500,000; Belgijos \$660,000; Švedijos ir Norvegijos karalius \$575,000; Holandijos karalienė \$300,000; Graikijos karalius \$260,000; Prancuzijos prezidentas \$245,000; Amerikos S. V. prezidentas \$50,000; Šveicarijos prezidentas \$3,000; Popiežiaus galvos katalikų bažnyčios įėjimai metiniai išneša ant \$3,000,000.

Ziurėdami į aukščiaus paminėtas algas pagimdome saviye klausimą: argi neužtektų visiems galiunams šalių tik po 50,000 dol. algos, kaip kad prezidentui Suvienėtų Valstijų?

Pažystamas Trupinėlio.

GRAŽINA

Lietuviszka apysaka.

Parašė Adomas Mickevyčius.

Vertė Fr. Jonas.

— Pabaiga. —

Jan paskutiniai kareiviai parvyko,
O norint muši teip didį atlaikę,
Grižtant pilėnai kad juos pasitiko,
Akis graudingas nuo džiaugsmo n' užlaikę.
Bet norint liusta, nors ašaras lieja,
Jautriosios širdys gaivina nodieją.

Nieks pilin n'ėjo, nieks nieko nežino:
Nuėmė tiltą, vartus užrakino,
Tik paliai revą, kirtikai nuėję
Renčia medžius, šakas, krumus kapoja,

Kerta, prikirtę, šakas nugenėja
Ir viską skubiai į pilį nešioja;
Baimė su tuom da didesnė pastoja.

Kur stov' šventynėj aukurai sukurti
Dievui, audroms rudeninėms kurs blaško,
Kur ožiai, ožkos ir jaučiai nudurti
Vieta degėsių kraujais kasdien taško;
Ten didį laužą iš medžių pastato,
Platų ir augštą, kaip akys užmato.

Viduryj laužo yr' aržuolas žalias,
Po juom ginkluotas, ant žirgo, išbalęs
Vergas matyti, gražiai parėdytas,
Stovi retėžiais drutai prirakėtas. —
Vadas kryžiuokų, kursai siuntiniaudams
Vakar atkeršyt lietuviams žadėjo,
Kurs kunigaikštį netyčioms užšaudams,
Atmonį skaudų atpildint' mokėjo.

Aplink, prie laužo, giminaičiai stovėdams
Pasekmę liudną karės sulaukt geidžia,
Ir kiekviens, mislių spiečius kratinėdams,
Iš širdies vis da nodiejos n'išleidžia;
Akys nuliudę juos į rumą traukia,
O ausys godžiai žinių iš ten laukia.

Štai ir trimytas iš bokšto padėto
Pilij' girdėti, per tiltą iš lėto
Artinas' pulkas apsiašarojęs,
Nešdams ant rankų prie laužo lavoną.
Kardas, saidokas jo guli pas kojas,
Aplink apsiaučia jį skraistė raudona;
Rubas vadovo, bet nematyt veido, —
Antkaktį platų ant jojo užleido.

Jis, Lietavoras tai, pon's duosnios rankos,
Kursai sulygti su juom gal pataikyt,
Vokiečius grumiant, ar mušante lenkus,
Kurs namiej gminą mokės taip sutaikyt?
Viešpat', kurį taip padonys guodojo!
Kodel dar, laidojant tėvę, n'uzlaiko
Garbingų papročių senojo laiko?
Ne tokia garbe senovėj šventojo',
Lietuviai kunus didžiunų kavojo!

Kodel su tavim neb'ina i roju
Germus kurs sergēdams, tavo daboj
Žingsnī, kiekviena? ir trauru apdētas
Žirgas, bičiulis kovų numylētas?
Sakal's ir šunes, laukuos ir po giria
Tiek džiaugsmo, vorgo su tavim datyrē?

Teip kalb' prasčiokai, kareiviai suvilgo
Kuną medum ir ant laužo jį deda;
Prie balso vamzdžio vienaip liudno, ilgo
Kunigai giesmes lydėjimo veda.
Vienas, vyriausias, i ranką paėmęs
Peilį i krutį kryžioko jau stato,
Ttyčiom's jį laiko i širdį irēmės,
Štai juodą jotį vėl atvykstant pamato.

Kas jis, iš kur jis? Kareiviai pažino:
Mušantis šiadien pakalnėj', iš ryto,
Kad Lietuviai pamest mušį ketino,
Kad vokiečiai kunigaikštį apspito,
Jis, tartum kokia dvasia — geradėjas,
Ką laimint žmones gėrybēm's paprato,
Kad musiškius jau apilsusius mato,
Spėkų ir dvasios priduoja atėjas.

Tiek tik težino. Ir dar jį išvysta
Ant to pat žirgo, ir dar toj pat dengia
Skraistē. Bet kas jis? — Žiurėkit! pradengia
Veidą, — kaip yr', pasirodo... O dyvas!..
Jei ne vilia, jei mus, akys neklysta,
Tai Lietavor's, kunigaikštis dar gyvas!
Gyvas! surinka balsu vienu, gyvas!
O išduot's garsas, ilgai nennstodams,
Griaudžia toli po Naupilės aplinką,
Visus jis linksmin, visiems judin širdį;
Tik Lietavor's jo neb'jaučia, neb'girdi...
Stovi ir, red's, jau ant nieko ne'tbodams,
Liudnai, graudingai i minią pažiuri,
Šaltu už viską juoku dėkavodams,
Juoku, kurs jokios gyvybės neturi,
Kurs skaistų veida mergytės apklodams,
Tiek tik linksmybės priduoja ir dabo,
Kiek pundai kvietkų padėti ant grabo.

Tyka. Deg' laužą, ugnis augštyn kyla,

O kunigaikštis, visnotiną tylą
Pertraukdams — žinot keno čionais kunas,
Sako, nuo laužo Anapieliūn žengia?
Tai Gražina, moteriškė — didžiunas!
Kerštą atpildžiau, bet kerštas n'įstengia
Sugražint širdžiai ramybės! Suriko,
Šoko ant laužo ir dumuos... išnyko.

Epilogas Iszdavėjo.

Skaitytojai malonus, šitą pasakaite
Nesuprasit gal gerai, lig galo daskaite,
Nes kad viskas neaškiej perspektyvoj dyla,
Daug klausymų mintije suarzintoj kyla:
Kodel Gražina viską telp neaiškiai veikia?
Kodel pats jai per vėlai pagelbą suteikia?
Antra, ar ji saunoriai pradeda tą karę,
Jug vokiečiai su patim bu'o sandarą darę?
Atsakymą ant šito knigoj sunku rasti,
Nes autorius abelnai viską duod' suprasti.
Tikrų žinių kaip reikia n'įstengdam's paduoti,
Malonėjo mat tylėt velyj, nei meluoti. —
Mirus rankraštis tas man kasžin kaip pakliuvo,
Aš perskaičiau, pamatęs, kad rašte nebuvo
Mislys aiškiai suriškos, kaip buti privalo,
O norėdams datęsti pasaką lig galo,
Naupilėje teiravaus', klausiau vieno, kito,
Bet teisybės nežinoj nieks, apart Rinvito.
Tasai vėl per prisiegos ar prižadų raikstę,
Ką patyrė, nė vienam n'išreikštė į aikštę.
Laimė, kitas bu'o žmogus, kurs paslaptį šitą
Žinojo gal ne menkiaus už patį Rinvitą. —
Germus ponios, tas menkiaus prižadus laiky-
Pasakojo, aš rašiau, o aiškiai matydams, (dams,
Kad jo žodžiai ir knygos susitaiko daigte,
Pasiryžau jais šitą istoriją baigti.
Germus kalbėj: — Gražina, kaip tik dažinojo,
Ko vokiečių siuntiniai teip vėlai atjojo,
Tuoju nubėgo pas patį, bet, nors ką nė darė,
Lietavor's lyg apkurto, lyg ausis uždarė:
„Ne, ir ne”. Teip Gražina išcina apvilta,
Siunčia manę siuntinius sulaikyt prieš tiltą
Ant terasos, arba ne, ant valandos laiko
Paliept jiems, te už pilies vartų sasilaiko.
Nesupratau, paskubus mat greit žodžius tarė, —
Aš nuėjęs jiems sakiau: „jus laukan išvarė!”

Iš to visa nelaimė, vokiečiai įnirto
Ir, vietoje but draugais, į priešus pavirto.
Kad Gražinai pasakiau viską, kas įvyko,
Bėga vėla pas patį, aš paskui, ištyko,
Abu kartu kambarį pasilsio atlankę,
Kunigaikštis girdime tamsoj miega, krankia;
Pr'ėj Gražina prie lovos, budinti n'išdrįsta,
Bet tuoj kita jai mislis į galvą atklysta:
Ima kardą, ką šale prie lovos kabojo,
Deda šarvus ant savęs, velkas plaščium jojo
Ir paliepus man tylėt, lėtai prasitraukia.
Eina laukan, kur žirgas pabalnotas laukia,
Bet kad besėdant kairiu šonu atsisuko,
Matau kardo neturi, misliu san, nutruko
Ir rumuose kur liko, bėgu greit jieškoti,
O tuom tarpu kareiviai jau pradeda joti,
Ir išjojo; sargai juos išleidę į karę
Kaip paprastai tur tiltą ir vartus uždarę.
Nėra rodos, sugrįžtu atgalios į rumus,
Laukiu, kas bus, n'užilgo klonij matau dumus,
Girdžiu griausmą šaudyklių, kanuolinių šuvių,—
Ženklą pradėtos kovos su priešais lietuvių.

Lietavoras tuom tarpu gana išmiegojęs,
Ar pabudints bildėsiu, kelias', atsistojęs
Ploja, šaukia. Inslinkęs aš į tamsų jojo
Rumą, regėjan, kaip ginklų jieškojo,
Baldė duris, pribėgo prie Gražinos buto,
Grįžęs, išlaužęs klinges, kieme pasijuto
B'ėsas; vėl šaukia, rėkia vėl iš viso vieko,
Nieks jam nieko, ne'tsakė, nes nebuvo nieko.
Tad į stonią nubėga, vartus pats at'daro,
Klauso, užsėdęs žirgą zovada pavaro
Ir kaip žaibas, per laukus, per mišką ir klonį
Vieton kovos kuoveikians dasigaut maloni.
Aš vis stoviu prie lango, laukiu mušio galo,
Jau dienoja, jau ryto aušrinė pabalo, —
Grįžta visi — Lietavor's, Rinvit's ir Gražiną
Apalpusią, ant žirgo sėdinčią, gražina
Sužeistą. Sunku išreikšt tą valandą baugią!
Kas syk silpsta, jau kraujas ją viduriuos smau-
(gia,
Puolus vyrui prie kojų, pilna meilės jausmo,
Ir guodonės, gailesčio ir mirtino skausmo,
— Pačiut', sako, tai pirmos yr' ir paskutinės

Mano kaltės, atleisk jas del meilės tėvynės!
Ir numirė, ant vyro krutinės pasvivirus;
Aš ir tenais stovėjau lik mirštant, numirus,
Kada kuną kareiviai laidoti apnyko.
Pasislėpiau. — Žinot, kas toliaus atsitiko.

Teip pasakoj, iš pradžių paslapta, ištyko,
Bet po mirčiai Rinvito, kad baimė išnyko,
Germui kalboj nuo nieko nereikėj dabotis,
Žinia toj kaskart labiaus pradėjo plėtotis:
Da'r, nēr' žmogaus ant plačių Naugarduko plotų,
Kursai apie Gražiną dainos nežinotu:,
Žino, dainuoja bernai, kartoja mergaitės, —
Kovos vietą vadina lauku L i e t u v a i t ė s.

Istoriszkī paaiszkinimai Miekevycziaus prie „Gražinos”.

Pasl. 3, eil. 9. Rumai, statyti ant kalno Naupilės.

Naupilė arba Naugardukas, iš slovėniško Novogrodek, miestas Lietuvoj, kitados buvo sėdynė Jadvingių, o paskiaus Ruskių. Laikuose Batijaus Naugardukas buvo išgriautas totorių. Po totorių prasišalinimo vėla buvo užimtas Lietuvos kunigaikščio Ardvilo, sunaus Montvilos; apie tai Strijkowski teip rašo: „o kada (lietuviai) persikėlė per Nemuną, už 4 mylių rado gražų ir augštą kalną, ant kurio pirmiaus buvo Novogrodka, sostapilis rusiškų kunigaikščių, sugriautas caro Batijaus, tenais Ardvilas tuoj uždėjo savo sostapilį ir vėla atnaujino pilį, o, kad nebuvo kam ginti, apėmęs be praliejimo kraujo didelius plotus rusiškųjų žemių, ėmė rašytis Didžiu Kunigaikščiu Naugarduko”. (Kronika Strijkowskio, lapas 265, išdavime Karaliaučiaus). Pilies griuvėsiai rėpso po šiai dienai.

Pasl. 4, eil. 17. Veikiai kryžioką sargai pažinojo.

Kryžiokų Brolystė (iš lenkiško zokonas) vadinta Brolyste Kavalierių Špitolės, teippat Brolyste Marijanitų, Teutovų, uždėta 1190 m. Palestinoj, paskiaus, apie 1230 m., pašaukta mozurų kunigaikščio Konrado del apgynimo Mozurijos prieš prusus ir lietuvius. Apsigynė Kulnės žemėj, kryžiokai pasidarė baisiausiu priešu ne vien Lietuvos, bet ir visų aplinkinių krikščioniškų kraštų. Abelnas anų laikų kronikierių balsas yra tas, kad tai vokiečių brolystei išmėtinėja gašlumą, nuožmumą, paiką ir menką rupinimąsi apie dalykus tikėjimo. Vyskupai siuntė pas popiežius skundus, kad kryžiokai

periškadija jiems plėsti tikėjimą tarp stabmeldžių, paveržia bažnytinius turtus ir spaudžia dvasiškuosius. Daug galėtume priversti čion tame dalyke darodymų iš bylų, tiek kart paduotų ciecioriui ir popiežiui; bet, jei kas tikėt mums nenorėtu, talpiname čion žodžius vieno bėpusiško kronikieriaus, Jono iš Wintertur (Johanes Witoduranus). Tas rašėjas, pagirtas už tiesmukumą, neturėdamas jokio piktumo ant kryžiojų, o kaip vokiečiai ir kunigas, jei butu nežinojęs teisybės, nebutu užstojęs už stabmeldžius. Tiesmukais žodžiais, pagadintoj lotyniškoj kalboj, jis taip rašo: „Tuose laikuose, kaip girdėjau iš lupų ištikimų žmonių, kryžiaiokai, plačiai viešpataujanti Prūsų žemėje, apskelbė Lietuvos kunigaikščiui karę ir varu išlupo nuo jo dalį valdybų; kad atgauti savastį, kunigaikštis prižadėjo jiems, kad priimsės katalikų tikėjimą; kada kryžiaiokai tokio prižado nenorėjo klausyti, tarė jiems kunigaikštis lietuviškoj kalboj: „matau, kad jums neina apie tikėjimą, tik eina apie pinigų, ir dėl to geriaus pasiliksiu prie savo stabmeldiško tikėjimo“. „Apie tuos tai kryžiaiokus žmonės pasakoja (kurie tai dalykai katalikiškam tikėjimui, kad jie prasmegetu, yra didei blėdingi), jog jie maloni, kad užkariauti stabmeldžiai geriaus pasiliktu stabmeldžiais ir mokėtu jiems donią, nei kaip priėmę krikštą turėtu but atliuosuotais nuo donios; ko jie (stabmeldžiai) nuolat maldavo ir maldauja. Yra teipgi paskalas, kad jie (kryžiaiokai) užpuola ne vien žemes stabmeldžių, bet ir krikščionių“. (Corpus Histor. medii aevi, editio J. Gerg. Eccard, Lipsiae, p. 1874). Teippat išsireiškia apie kryžiaiokus ir su visais mažmožiais aprašo jų nuožmius darbus ir netikusį jų pasielgimą su prusais ir lietuviiais vokiškas raštininkas Augustas Kotzebue, savo raštelė, labai akyvame dėl Lietuvos istorijos tyrinėtojų „Preussens aeltere Geschichte v. Aug. v. Kotzebue, 1808. Riga 4 Rde). Šiurpuliai perima beskaitant apie nuožmumus, kurių kryžiaiokai dasileisdavo su nelaiminga lietuvių ir prūsų tauta; privedame čion tik vieną paveizdą. Pabaigoj 14 šimtečio, kada Prusai jau visiškai buvo pamuštais ir apmalšintais, didis kryžiaiokų mistras Konradas von Wallenrod, užpykęs ant Kumerlandijos vyskupo, prisakė visiems jo dijecezijos kiemionims nukapoti tiesias rankas. Apie tai liudija Leo Treter ir Lukas David. Tokiais tai buvo kryžiaiokai, Brolystės, susidedanti

vien iš vokiečių, per ką jie juom labjaus neapkentė lietuvius ir slovėnus. Vokiečius jau iš senovės lietuviai vadino šunimis, velniais ir kitoniškais vardais paniekinimo.

Pusl. 4, eil. 22. Aszmenim's kardo tuoj, pervėręs szirdį....

Nėra tad dyvo, kad prusai ir jų broliai lietuviai kryžiuokų neapkentė, kuri neapykanta, galima sakyti, buvo įgimta jų charakteriui. Stabmeldiškuose laikuose, o net ir krikščioniškuose, laidojant lietuvių ar prusų, raudotojai giedodavo: eik, vargšc, iš vargų šios pasaulės į laimingesni gyvenimą, kur kraujageriai vokiečiai neviešpataus ant tavęs, tik tai tu ant jų. Apie ką liudija Bielskis ir Strykowski. Iki šio laiko Prusų Lietuvoje labai užgautum kaimietį, jei jį pavadintum vokiečiu.

Pusl. 4, eil. 26. Nors vokiečys, žmones kalbant, suprato.

Lietuviai ir prusai ne tik blogai mislija apie vokiečių būdą, bet ir apie jų supratimą; pas juos yra priežodis: paik's, kaip vokiečys (po pietų). (Žiūrėk Kotzebue, t. I, p. 72. Veizdėk teipgi Lindės žodyne žodį vokiečys, ir Rhesą: Das Jahr in vier Gesängen aus dem Lithauischen des Christian Donalaitis *).

Pusl. 7, eil. 7. Vytaut's Lidos kunigaizsiu uždėjo manę.

Vytautas, sunus Keistučio, vienas iš prakilniausių vyrų, kokius Lietuva išdavė. Apie jo kariškus veikalus ir jo politiką, apart lenkiškuose raštuose, galima skaityti pas Kotzebue, augščiaus paminėtame rašte, yptingai III tome, ir Gyvenime Svidrigailos, — (Switrigail... von August von Kotzebue. Leipzig 1820).

Pusl. 8, eil. 2. Mindaugio kapą kaip tik pirmutinis.

Mindaugas, Mindagos, Mindovė, Mindak, Mendoulf, sunus Ringvaldo arba Ringoldo ar Ringauto, didis Lietuvos kunigaikštis, pirmutinis, kurs Lietuvą išliuosavo iš po svetimos įtekmės ir iškėlė į didelę galybę. Kaimynai jo baimijosi. Mindaugas buvo priėmęs krikščionišką tikėjimą, papiežiui pritariant, apsisivainkavo Lietuvos karaliumi Naugarduke 1252. Netoli nuo Naugarduko yra kalnas, kurį iki šiol žmonės vadina kalnu Mindaugo. Tas kalnas ėsąs kapu to didvyrio.

*) Neperseniai miręs profesorius Karaliauceziaus universiteto Rhesa, terp kitų liekanų lietuviszkos literatūros, apgarsino poėmą lietuvio Donelaiczio, apie 4 dalis metų, hekzametru paraszytą, su priedu vokiszko vertimo ir su moksliszkais paaiszkinimais. Virsz menėti rasztai, kas link įtalpos ir dailos iszsireiszkimo, verti yra pagyrimo, ir verti, kad mes jais užsiinteresuotume da ir del to, kad yra tikru paveikslu budo lietuvių. Garbė paguodotam vyrui, kuris budamas svetimžemiu užgėdina tautiečius (rodakow), kurie menkai rupinasi apie historiją savo tėvynės. (Prieraszas Mickevycziaus.)

Pusl. 12, eil. 2. Ir teip, sietyn's ant dangaus kol regėti.

Lietuviai turėjo savo ypatingą laiko apskaitymą — metų, mėnesių ir valandų (Ziurėk Kotzebue, t. I., p 3 5 iki 68).

Pusl. 12, eil. 23 ir 24. Tukstanczių porą kryžiojų laimėti.
Jotų ir pesczių dvigubai tieka.

Kryžiokiška karių minė buvo padalinta taip: pirmiausiai Broliai arba „Zokonikai“, germukai ir broliai svietiški, prigulį prie Brolystės, tolians raiteliai, joti, linosnoriai arba nusamdyti kareiviai ir pestinikai, vadinami Landsknecht'ais, Fussknecht'ais arba tiesiog Knecht'ais, taipgi Brolystės nusamdyti.

P. sl. 12, eil. 27. Kunu kur kas didesni už manuosius.

Veik kiekviename kovų aprašyme kronikieriai užtėmija, kad vokiečiai perviršino lietuvius didumu kuno ir pajiega; smugius jų bardisių lietuviai vargiai galėjo atlaikyti. Keistutis, Narimanta, nors buvo vikrus ir sylingi, susirėmus su vokiečiais tokiuose atsitikimuose budavo išmesti iš balno.

Pusl. 14, eil. 14. Žaltys nei sveczias kad butan jo slenka.

Lietuviai garbino žalcčius, kuriuos prijaukindavo ir maitindavo; aiškiausiai apie tai kalba Lasickis (Res Pol. A. Lithu., ed. Elzevirorum. p. 309). Strijkowski savo laiškuose da matęs liekanas to žalcčių garbinimo pas latvius, o Gwagnin kaime Labariškėse, 4 mylios nuo Vilniaus.

Pusl. 16, eil. 1. Tiek syk sznekėta, tiek syk buvo tarta.

Visa ši Lietavoro kalba yra aiškiu paveikslu to, ką tame laike dumojo apie Vytautą visi žemesni Lietuvos kunigaikščiai.

Pusl. 16, eil. 15. Ar pelkes Varegų.

Pakraščiai Varegiškų arba Normandiškų jurių, šiandien Baltųjų marių. Jau nuo senovės buvo politika Didžių Lietuvos Kunigaikščių, siųst savo gimines į šalis atimtas nuo priešų. Taip darė Montvilas, Mindaugas ir Gediminas.

Pusl. 17, eil. 19. Ką Vilniuj tur' ir Trakucs' pasistatęs.

Trakai su dviem tvirtynėmis, iš kurių viena išstatyta ant ažero salos, buvo Keistučio sostapile, o paskiaus buveine Vytauto.

Pusl. 17, eil. 20. Taipgi regėjau yr' klonis pas Kauną.

Keletas varsnų nuo Kauno, tarpe kalnų, tęsiasi klonis, apdengtas gėlėmis, per kurio vidurį sriovi upelis. Yra tai viena iš puikesnių vietų Lietuvoj. Dabar tą klonį vadina klioniu Mickevychiaus.

Pusl 19, eil. 8. Jijį, nelyginant antrą Mindaugą,
Garbina puotose mus' vaidiluciai.

Vaidilučiais vadinosi kunigai, kurių prideryste buvo apsakinti arba apgiedoti laike visokių apeigų, o ypatingai rudenije laike šventės ožio, prosenių dējas. Kad senovės lietuviai ir prusai mėgo poeziją ir lavinosi dainininkystėje, apie tai gali liudinti senobiškos dainos, kurių didelė daugybė iki šio laik užsiliko žmonių tarpe, o teipgi liudija senoviški raštininkai. Strijkowksis rašo, kad laike laidotuvių kunigaikščių, kunigas apdainuodavo jų garbius darbus, ir, kad laikucse Micchovitos žinoma buvo daina apie kunigaikštį Zigmantą, kurį užmušė rusų kunigaikščiai. Bet žingeidžiausią apie tai žinią randame vokiškame rašte *VERSUCH EINER GESCHICHTE DER HOCHMEISTER. BERLIN 1798.* Autorius tos brangios knygėlės Beckeris cituoja seną kroniką Vincento iš Mogunto, kurs buvo kapelioniu didžiojo mistro Dusener'o von Arfberg, ir rašė savo laikų nusidavimus (nuo m. 1346). Terp kit ko ten skaitome, kad laike didelės puotos, atsibuvusios iš priežasties išrinkimo didžio mistro Winrich von Kriprode, vokiškas Minesingeris giedojo ir buvo apdovanotas pagyrais ir auksinia tauria. Tokis priėmimas dainiaus užukvatijo ir ten b'ėsantį prusą, vardu Rizabius; prašė, jis kad ir jam butu daleista dainuoti prigimtoji lietuviškoji kalboji, apdainavo jis dējas pirmutinio Lietuvos karaliaus Veidavučio. Didis mistras ir kryžiokai, nesuprasdami lietuviškos kalbos, išjuokė dainių ir davė jam dovanų pilną torielką riešutų lukštų *).

Todel nedyvai, jog Kotzebue ir Bogušis tvirtina, kad lietuviška literatura kitados buvo turtinga karžygiškomis ir historinėmis dainomis, nors iš tų menkai kas užsiliko iki mūsų dienų. Prusuose mat kryžiokai buvo uždraudę po bausme nugalabinimo urėdininkams ir visiems, kurie buvo arti dvaro, kalbėti lietuviškai; išvijo iš tėvynės, kartu su žydais ir eigonais, visus vaidilučius, lietuviškus bardus, kurie tik vieni žinojo tautiškas dējas ir jas mokėjo apdainuoti. Didžiojoje vėl Lietuvoje, po įvedimo krikščioniško tikėjimo ir lenkiškos kalbos, senovės kunigai ir tėvyniška kalba likosi paniekinta ir

*) Kotzebue rodo primena apie tą atsitikimą, bet abejoja apie rankraštį Vincento, Vienog bibliotekoje Szczerzssve, surinkime straipsnių, raszytu Gdanskio studentų, yra rasztelis nekurio Taschke nuo 1735 m., kur autorius cituoja Vincento kroniką, buk spaudintą Frankfurte ir darodo, kad minėtas Vincentas nepaėjo isz Moguncijos, tik isz Gdanskio.

užmesta; nuo to laiko žmonės — prastunai, pajungti po baudžiava ir prikalti vien prie žagrės, užmetę ginklą, užmiršo teipgi ir apie karžygiškas giesmes, bedainuodami labiaus jų padėjimui atsakančias liudnas daineles, išreiškenčias jų kaimišką gyvenimą. Jei kas iš senoviškų dėjų ir kariškos poezijos užsiliko, tai vien tik prie naminio kudmento; arba laike apeigų, iš seno sujungtų su visokiais burtais, jas slaptonis žinovai prastunėliams apreiškia. Simonas Grunau 16 amžiuje kartą netyčiomis Prusuose užėjo ant ožio puotos, ir led ne led atsiprašė nuo myrio, prisiegdamas kiemionims, kad niekam neišduos to, ką patėmys arba išgirs. Tada, sudėjęs auką, senas vaidila apgiedojo senovės Lietuvos didvyrius, pridėdamas prie to morališkus pamokslus ir maldas. Grunau, kurs gerai suprato lietuviškai, pripažinsta, kad niekaip ne-itikėjo ką panėšaus išgirsti iš lupų lietuvio, teip jis gražiai ir pamokslingai kalbėjęs.

Pusl. 91, eil. 23 Jo siunitnys, tartum vaikas Krivo Krivaiezių.

Pas senovės lietuvius buvo rėdas iš dalies teokratiškas. Kunigai turėjo didelę įtakmę. Vyriausias iš jų vadinosi Krivu-Krivaičių. Gyveno jis Prusuose, netoli miesto Rambavos, kur paskiaus buvo kaimas Heiligenbeil. Ten tai, po šventu aržuolu, priiminėdavo jis aukas ir iš ten apreikšdavo savo nusprendimus, išsiuntinėdamas į visas puses Lietuvos žemių vaidilas ir žygunus, duodamas jiems po kreivą lazda, KRIVUILE, kuri buvo ženklą valdžios kunigo ant kunigų. (Žiūrėk Guagnini Alex. Res. Polon., t. III, Francf., 1585, v. 11, p. 167, ir surinkime Elzevirų, p. 321., Kotzebue, t. I., p. 81. Cromeri Martini Polonia. lb. xxx, lb. III, p. 42).

Pusl. 22, eil. 15 Ant žemaitiško žirgo.....

Žemaitiški žirgai, su kuriais teip atsižymėdavo lietuviškiejie jočiai, turbūt nebuvo teip silpni, kaip kad šiadien. Verta paminėjimo prie šios progos senoviška liet. dainelė *) apie Keistučio žirgą.

Žirgai totorių neblogi butu,
Vokiečių kardo tik vardas;
Lietuvoj augęs žirgas Keistuto,
Lietuvoj kaltas jo kardas.
Žirgelis kuinas, kuinas, nedidis,
Kardą kalvis prastai kala,
Bet, ko Keistutį, jojant išvydęs,
Vokietys ir turkas byla?
Kad prieš Keistutį atsispirt geidžia,

*) Neturėdami originalo, išverčiame ją atgalios iš lenkiskos į lietuviską kalbą.

Tur trupēt vokiečių plienas;
Kad ant totorių žirgą paleidžia,
Nebeištruksta nė vienas.
Nes kardas jauč a jo rankos drutį
Kad po priešų eiles siaučia,
Ne; jočio širdį, taksint po krutį,
Žirgas ir ant savęs jaučia.

Pusl. 37, eil. 23. Teip Nemun's, tėvas laivų, botų, vyczių.

Netoli nuo Rumšiškės yra Nemune didelė ropa, labai pavojinga laivams, vadinta Rumiškės Milžinu.

Pusl. 41, eil. 24. Dievui, audrom's rudeninēm's kurs blaszko.

Perkunas, dievas griausmų, garbintas Lietuvoje. Iki šiolai žmonės rodo Naugardukije vietą, kur, sako, stovėjusi šventynė to dievaičio; dabartės ten yra bažnyčia kunigų bazilijonų.

Pusl. 42, eil. 4. Po juom ginkluotas, ant žirgo, iszbalės,
Vergas matyti.

Kalinius karės, ypač vokiečius, lietuviai degindavo ant aukurų. Paprastai ant to paskirdavo vadą arba šep žymesnį iš kalinių, jeigu keli papildavo nelaisvėn, tada burtai išskirdavo auką. Pergalėjus lietuviams kryžius, daleiskime m. 1315, Strykowski teip rašo: „O Lietuva ir Žemaitija už grebežių, išgautą nuo pamuštų ir apveiktų priešų, tada savo dievams paprastas aukas ir maldas sudėjo, vieną prakilnesnį kryžioką, vardu Rudą, vaitą Sambijos žemės, žymesnį iš kalinių, kartu su žirgu, ant kurio kariavo, ir ginklais, su kuriais buvo apsikoręs, gyvą ant augšto laužo sudegino ir dušią nusiuntė su dumais į dangų, o kuną, paverstą į pelenus, paleido ant vėjo. (Stryk., Kron., p. 391). Pabaigoj to pat amžiaus prusai, jau apsikrikštiję, pakėlus maištą ir sumušus 4000 kryžiokų, pagavę sudegino Memelio komturą.

Pusl. 42, eil. 13. Suvilgo kuną medum ir ant laužo jį deda.

Paprotys deginti kunus buvo žinomas daugumui senovės tautų; lietuviai jį užlaikė iki pat perėjimo į krikščionišką tikėjimą. Kronikieriai tame paprotyj randa didžiausią panėšumą lietuvių su senovės graikais ir rymėnais. Apeigas prie laidotuvių Strykowski kartais aprašo labai plačiai, ypatingai, numirus garbingam Keistučiui. „Jo (Keistučio) kuną Skirgėla, Jagėlos brolis, kaip yra paprotys pas kunigaikščius, garbingai perkelė į Vilnių, o liepęs sudėti didelį laužą iš sausų medžių Vilniaus klonije, kaip lietuviai stabmeldžiai buvo pratę, parengė viską, kas yra reikalinga del deginimo kuno; ten tai, aprėdęs į kunigaikštiškus rubus ir

ginklus, su kardu, raguotine ir saidoku, uždėjo jį ant laužo, o prie jo tarną ištikimiausiąjį, gyvą, mylimiausią žirgą, puikiai aprėdytą, porą kurtų, sakalą ir vizlą, nagus risiaus ir meškos, ir trimytą del medžioklės; potam, sudėję dievams auką, pasimeldę, ir apgiedoję jo garbius darbus, kuriuos begyvendamas nuveikė, uždėgė aną smalingą laužą ir taip jo kuną sudegino, o potam, pelenus ir visus kaulelius apgruzdėjusius, įdėję į grabą, palaidojo; tokia tai buvo pabaiga ir laidojimas kunigaikščio Keistučio. (pusl. 467).

Pusl. 44, eil. 23. Tai Gražina, moteriszkė — didžiunas.

Budas ir pasielgimas Gražinos gali nevienam išrodyti per daug romantišku ir nesutinkantčiu su anų laikų papročiais; nes, kaip rašėjai pasakoja, padėjimas moteriškių pas senovės lietuvių buvęs gana vargingu. Gyvenę jos paniekinime, veik kaip nelaisvėj. Iš kitos vėl pusės, pas tuos pat rašėjus randame suvis priešingus padavimus. Ir taip, ant prusiškų paparčių ir ant senovės pinigų pripažinstą Shultz (Kotzebue t. I, p. 291), matęs paveikslus apvainikuotos moteriškės; iš ko galima numanyti, kad toj šalių kadaisi viešpatavo moteriškė. Daug tikresnes, nes ik mūsų laikų užsilikusias, turime žinias apie garbias, paguodotas vaidelytes: apie Gezną ir Katiną, kurių drapanos ir relikvijos da ilgai buvo užlaikomos krikščioniškose bažnyčiose. Pasakojo man, pažįstas gerai tėvynišką historiją P. Onacevyčius, kad rankraštijė Kronikieriaus iš Volyniaus yra papasakota apie garbės vertą pasielgimą moteriškių tulos lietuviškos pilies. Išėjus vyrams į karę, jos pačios vienos gynė pilies murus, o negalėdamos apsiginti nuo priešo, geriaus velijo pražuti, nei pakliuti nelaisvėn. Panėšiai pasakoja ir Kronikieris? (Polonia, p. 206) apie atsitikiną pilį Pullen... Yra teipgi žinoma, kaip narsus, rustus kareivis Keistutis karštai mylėjo Byrutą, kurią, nors ji buvo pašvęsta dievams, nežiurint ant pavojaus ir priešingumų, išvedė iš šventynės ir, nors buvo duktere paprasto bajoro, padarė ją kunigaikštienė. Arba vėl, kaip pati Vytauto bukliai ir drąsiai išgelbėjo patį iš kalėjimo ir nuo artymo myrio.

Pusl. 44, eil. 23. Szoko ant laužo ir dumuos isznyko.

Myris Lietavoro yra išmislintas, pritaikant prie papročių ano laiko. Lietuviai sunkioj ligoje arba laike didelį nelaimių, buvo pratę leisti savę sudeginti. Pirmutinis jų karalius ir kunigų kunigas Veidavutis ir jo įpėdiniai paprastai saunoriai mirė ant laužo. Pagal senovės numanyimą tokia patžudystė buvo labai gerbiama.

Vietiniai Rupescziai Reikalai Parodos.

Dovanų ant parodos surinkta iki J. J. Paukštis, sutarus komitetui,		padėjo bėlos 3,000 dol.. Užstatė
Rugsėjo tiek:		bėlą ant 2,000 Jonas Zukauckas iš
Vienybės redakcijoj	401,80	Plymouth, Pa, ir \$1,000 Tamas
Lietuvos redakcijoj	138,15	Paukštys iš Pittston, Pa.. Priėmė
Garso paskutiniam numerij	149,31	užstatytą bėlą sąnariai komiteto: kn.
Tėvynė n. 9	18,33	J. Zilinskas, Petras Mikolainis, Dr.
Vilties 34 num.	39,85	J. Šliupas ir kun. A. M. Milukas.
Naujos Draugijos 18 numerij	8,90	Aktas, surašytas pas Public Notary
	<u>\$858,34</u>	(skvajeri), į Protonoraty'o offic'ą

Europos lietuviai sudėjo:

„Varpo“ redakcijoj	10 rb.
„Tėvynės Sargo“	24 rb.
	<u>34 rb.</u>

Savo išdavimo knygas prisiuntė „Lietuva“, visų knygų po 1 egzempliorių, „Vienybė“ visų knygų po 1 egzempliorių. „Susivienijimo“ spaustuvė davė visų „Susivienijimo“ išdavimų po vieną egzempliorių. Dr. Šliupas savo išduotų knygų ir abelnai išdavimo „Lietuviškojo Balso“, „Naujos Draugijos“ prisiuntė teipgi po 1 egzempliorių, bet da ne visas. Nėra da prisiųsti išdavimai „Garso“, „Dirvos“, „Kardo“ ir „Saulės“. Pasitikime, kad iki kitam mėnesiui visos išdavėjystės savo knygas prisiųs, o tada pagarsinsime, kokių minėtinai egzempliorių da truksta, gal galėsime juos surinkti nuo privatiškų žmonių.

K n ė g i u s.

nebuvo paduotas rekordint, kadangi, p. Zukauckas, pirmasis bėlinikas, kaipo „biznieriūs“, nenori, kad prieš jį stovētu courth'e „clėmai“. P. Zukauckas vienog yra turtingas žmogus ir yra atsakantis bėlinikas.

Amerikos Parodos Komitetas, susižinojęs su Šveicarijos Komitetu, išsiuntė į Paryžių dr. Daumantą, kad užtikrintu lietuviškai parodai vietą. Dr. Daumantas rupinasi, kad gaut vietą Etnografiškoje Sekcijoje; prezidento tos sekcijos dr. Hamy nebuvu tuom tarpū Paryžiuje, ir dr. Daumantas matėsi tik su vice-prezidentu Etnografiškos Sekcijos dr. Vernau. Tas išklausęs lietuvių užnamą, pasakė, kad „jis mislijas, jog lietuviai galės gauti prieglaudą toje dalij parodos, o jei del stokos vietos ir negalėtu įstatyti ten visą savo etnografišką grupą, tai visgi galės gauti vietą bent del išstatymo kni-

Aprinktas del parodos kasierius

gyno. Ant ko — jis tikisi — pristosęs ir prezidentas Hamy", pas kuri tuoj ketino išsiųsti apie tai laišką.

Tikimės, jog vietą, nors gal reiks gerai užmokėti, visgi gausime, jei ne Etnografiškoj Sekcijoje, tai kitose sekcijose. Lenkai rengia išstatyti savo knygas nuo 1793 metų ir kviečia, kad mes prie jų prisidėtume. Mes vienog, jei tik bus galima, laikysimės ano Etnografiško Skyriaus, kad ne vien knygas, ale ir visą savo tautos gyvenimą, ant kiek bus galima, parodyti civilizuotam svetui.

Prieš 17 metų mes lietuviai, galima sakyti, neturėjome jokios knygos. Metuose 1883 išėjo Prusuose pirmutinis laikraštis „Aušra". Tada da net „karštieji" lietuviai abejojo, ar bus kas iš lietuvių, ar ne? Vienog dirbo ne nustodami ir šiandien jie turi kuom pasidžiaugti! Šiandien po 17 metų, rengiamės ant visosvietinės parodos, eilėje su kitoms apšviestoms pasaulės tautomis, išstatydami visą

eilę savo Prusuose ir Amerikoje spaudintų knygų ir laikraščių. Kad per tokį trumpą laiką ir tai, galima sakyti, tik slapta, istengėmė teip padidinti savo literatūrą, tai tikrai yra stebėtinas daigtas ir jį verta išstatyti svetui ant parodos, tegul matomus darbštumą ir mus' pasišventimą!

Tik, broliai, neužmirškite toliaus siųsti aukas, ypatingai tie, kurie da n'ėsite aukavę, kad visi pridėtume po plytelę prie teip garbaus paminklo.

P. Vargdienis n. 33 „Lietuvos" padavė užmanymą, kad išrinktas komitetas paskirtu vieną kokią nors dieną, kaipo „Patrijotišką Lietuvių Dieną", kurios uždarbį visi geros mislies lietuviai pašvenstume ant tautiškų reikalų. Užmanymas geras, bet komitetas neišdrišo tokią dieną išskirti ir apskelbti, kadangi nežinia ar dang ras pritarėjų, ypatingai, kad per laikraščius visuomėnė menkai apie tai raše.

Del Kankintinių.

Tų, ką maskolių valdžia išgrudo ant poselenių už skaitymą ir prilai-kymą lietuviškų knygų, „Vierybės" redakcija surinko \$80,00 ir, išmainius ant 154 rablių, išsiuntė tuos pinigų į redakciją „Varpo" bei „Uki-

niko", kad pridotu, kum reikia. „Lietuvos" redakcijoje yra surinkta ant kankintinių \$26,90c., „Tėvynės" redakcijoje 5,25 c., „Naujos Draugijos" numerij 16, 5,00. Viso 107,15.

Lietuviszkoji Motinė.

„L i e t u v i š k o j i M o t i n ė l ė" jau gyvuoja! Iki šio laiko priguli septyni sąnariai: kun. J. Zi-liuskas, kun. J. Kaulakis, kun. M. Šedvydis, kun. A. Kaupas, kun. V. Matulaitis, J. Šernas ir Paltanavy-čias. Mieris „Motinė", abelnai išreiškus, bus šelpiti tėvyniškus rei-

kalus: studentus belankančius angš-tesnius mokslus, raštinikus, kankin-tinius, agitatorinius ir t. p..

Kas link pačios draugystės, tai jos sąnariai bus padalinti į keletą sky-rių. Pirmo skyriaus sąnariai, jau apsvarstėme, mokės po 10 dol. įženg-tinės mokesties ir po 1 dolerį kas me-

nuo. Žemesni skyriai mokės po menkiaus. Abelnai, „Motinėlės” Toliaus, vienokiose išlygose, visados sąnarių mokestis, ypatingai žemesnių skyrių, nebus priverstinai vieno- da. Sąnariai, pagal išgalę, galės kada norės pristoti ir išstoti, kada norės galės mokėti daugiau, kada mažiau. Prie „Motinėlės” stengsimes prikalbinti ir lietuviškas draugystes. Tos galės mokėti, pagal savo norą ir nutarimą, — po 2 c. ant mėnesio, po 5 c., po 10 c., arba metais, po 50 c. ant metų, po 1 dolerį arba daugiau. „Motinėlė” niekuomet neapsirubežiuos vien Amerikoje, bet stengsis, kad patraukti prie savęs ir kitų kraštų lietuvius, visokių luomų, visokio apšvietimo ir tikėjimo — viena bus motinėlė dėl visų reikalaujančių pagelbos gerų tėvynainių lietuvių.

Pirmiausiai pradės „Motinėlė” nuo pašalpos besimokinantiems užrubežėje studentam, kadangi jie pirmi šaukėsi jos pagelbos. Kasoje jau galima skai-tyti yra apie 50 dolerių pinigų, taigi nuo ateinančių naujų, 1900 metų, o jei reikalas bus ir angščiausias, pradėsime nors vienam studentui duoti pašelpą, pradžioje ne daugiau, kaip 30 frankų (7½ d.) ant mėnesio. Pirmąsą visados turė studentai išvyti iš

Maskolijos už lietuvių stę-
tarės pirmąsą moteriškosios prieš
vyriškuosius, atsižymėję kuom no-
rint ant lietuvių stęs dirvos prieš ne-
atsižymėjusius.

Antra, vienu iš svarbiausių „Mo-
tinėlės” užduočių bus plėsti lietuviš-
ką agitaciją tarp Europos lietuvių.
Atsižymėjusius agitatorius šelpsimė
pinigais, siųsim jiems, jei reikalaus,
uždyką atspaudus visokius plakatus,
o pakliuvus tokiems, su mumis susi-
žinojusiems, agitatoriams į nelaisvę,
stengsimes juos iš ten išliuosuoti ir
pridavus laivakvortę parsitraukti į
Ameriką arba ten šelpsimė pinigais;
paslaptoms Lietuvoje draugys-
tėms, jei tokios kur atsiras ir prašys
pagelbos, siųsimė kad ir nupirkę
knigas ir laikraščius; atsižymėju-
siems ir užtikimiems kniganešiams,
jei reikalaus kokių nors Amerikoje
išleistų knygų, siųsimė kad ir už dy-
ką, lai jas platina tarp žmonių.

Toki bus abelnai mus MOTINĖ-
LES mieriai. Tegul žino visi, kad
lietuviai Lietuvos Žemes,
pažinę brangiausią žmogaus ant žė-
mės skarbą, laisvę ir ap-
švietimą, trokšta to ir dėl savo
vargstančių brolių.

Toliaus mierius Motinėlės plačiau
apdirbsime.

Vietinė Kronika.

† Lowreice, Mas s. Drau-
gystė szv. Lauryno 6 d. Rugpjūčio
laikė balių, kurio pelną paauskavo ant
tautiškų reikalų.

† Booklyn o lietuviai 20 d.
Rugpjūčio darė excursiją mariomis.
Dalių pelno tarėsi pašvęsti ant tautos
reilų.

† Kun. Saurusaitis turi
atlitografavęs 200 egzempliorių an-
gliškai-lietuviškų lekcijų, knygėlės,
iš krios galima mokintis angliškos
kalbos. Knygėlė toje kaštuoja 15 c.

† Pittstone, Stevens angle-
kasyklose, kur iš 300 darbininkų yra
arti 200 lietuvių, 1 d. Sept. m. kilo

terp straiķierių ir kompanijos tarnų Rugp. užsidėjo draugystė lenkiškų muštynės, kuriose iš lietuvių — L. Valkauckas likos' užmuštu ir pora pašautu. Du iš kompanijos policijos teipgi sunkiai pašauti.

† Iš M t C a r m e l liet. kunigas persikraustė į Shamokiną. Mt-Carmeliėje dabartės lietuviško kunigo nėra.

† D e t r o i t e, M i c h., 23 d.

ir lietuviškų kunigų, kurie baigė Detroito lenkiškai-lietuvių. Seminariją. Prie draugystės pradžioj prisirašė 45 sąnariai. Kun. A. Kaupas yra aprinktas vice-prezidentu. Seminarijos valdžia sutinka užlaikyti prie seminarijos lietuvi — kunigą už mokintoją lietuviškos kalbos.

Balsai iš Tėvynės.

Tėvyniszka Kronika.

§ P a l a n g o j e, teatre grafo Tiškevyčiaus, mylinti teatrą lietuviai išdavė visos savo dijecezijos kunigams paliepimą, kad maskoliškos kalbos katalikiškose bažnyčiose jokiu būdu nevartotu. Toks yra paliepimas vyskupams popiežiaus.

§ I š Š v e n t ė n ū į P a n e v ė ž ė (Viln. ir Kauno g.) jau neužilgo geležinkelį užbaigs statyti. Stacijų bus šitos: Šventėnai, Kaltinėnai, Kaunėlišķiai, Trombacišķiai, Anyksčiai, Traškunai, Sadargai, Raguvė ir Panevėžis.

§ K u n. J a u n i s, kurs buvo paskirtas neseniai ant lektorius graikiškos kalbos prie Peterburgo Dvasiškos Akademijos, dabartės yra užtvirtintu ant tikro profesoriaus.

§ P. A n t o n e v y č i u s padavė prašymą ministeriui vidaus dalykų, kad daleistu atspaudinti lietuviškai parašytą knigėlę apie badą Maskolijoje, kad per tai lietuviai da gausiaus duotu del maskolių aukas. Ministeris nedaleido. Teip, kaip anais metais nedaleido spaudinti lietuviškai knigėlę apie cholera arba pernai apie suėdijimo kasas. Spaudos kaip nēr, teip nēr.

§ V y s k u p a s B a r a n u c k a s pasipriešino prieš maskoliškąjį rėdą. Rėdas išdavė paliepimą, kad prisiegos carui katalikiškose bažnyčiose butu atliktos maskoliško-

§ S t a t i s t i k a maskoliškojo rando parodo, kad paskutiniuose metuose Rytinėj Maskolijoje, t. y. Lietuvoj ir Bielorusijoj žmonės išgėrė daug mažiaus degtinės, nei kitais metais.

§ I š Š i a u l i ū vėl nauji skundai yra patilpę „Ukinike" apie išdavėjystes kun. Radzevyčiaus. Pabai goj Kovo mėnesio Šiauliuose buvo iškabinti plakatai arba užkvietimai, kad Šiauliečiai jo atsibodėtu.

§ V i l n i u j e nuo 1900 m. jau ant tikro atidarys chemiškai — t e c h n i š k ą m o k s l a i n ė. Ministeriją ir caras jau ją užtvirtino. Vilniaus miestas ant jos įrengimo

paskyrė 100,000 rb., rėdas 75,000 rb., lavuose, bekasant pamatus teip vadinamų higieniškų namų, darbininkai užlaikymo randas pirmuose, t. y. 1900 metuose, duos 7,795 rb., 1901 m. 17,252 rb. 1902 m. 21,704 rb. 1903 m. — 23,695, o paskiaus duos po 24.807 rb. kas metas.

§ J o n i š k ē l i u o s e (Kauno g., Panevėžio pav.) nuo šių metų jau likosi atidaryta žemdarbytės mokykla. Parengti joje trys kursai ir trys klasos. Pinigus ant įtaisyimo mokslinės užrašė ponas Karpus.

§ S e n a p i l ė s apygardoj ir abelnai visoj Suvakų Lietuvoj tveriasi paslaptos draugystės, kurių miegių yra skaityti ir platinti lietuviškas knygas. Viena iš tokių draugysčių, — praneša „Vaidelytė“ — susideda iš vaikų, vyriausias turi 19 metų.

§ K u n. J u o z. P a š k e v y č i u s, kurs rašydavo į „Tėvynės Sargą“ popseudonimu „Utique“ pasimirė 20 d. Birželio, šių metų. Turėjo tik 27 metus amžiaus. A. a.

§ P a n e m u n ė j (Žemojoj) (Suval. g.) gyvena da senelė, Zanienė, pati garsaus Tamošiaus Zano, draugo Ad. Mickevyčiaus. Turint ji daugelį laiškų ir dokumentų iš garsių laikų Vilniaus universiteto.

§ V i l n i u j e, priemiestij Pop-

lavuose, bekasant pamatus teip vadinamų higieniškų namų, darbininkai rado didelį grabą, kuriame buvo palaidoti apie 300 francuzų iš laikų Napoleono.

§ M a l b u r g o mieste, kurs kitados buvo sostapile Kryžiuokų, sudegė veik visi senoviški namai, didžiųjų mistrų gyvenimas, tik rotužė bene užsiliko.

§ V o k i š k i ir prancuziški linų kupčiai atsisakė ant toliaus pirkti linus iš Maskolijos, žinoma ir Didžiosios Lietuvos, kadangi žmonės, norėdami, kad linai daugians svertu, juos šlapina ir tokiu budu pagadina valaknas.

§ U k i ņ k a s (n. 6, 1899 m.) apskaito, kad Kauno Gubernėj aru 187 daktarai. Skaitant, kad Kauno gub. yra 1,200,000 lietuvių, iszpultu 150 daktarų lietuvių, tuom tarpu yra tik...10, žydu gi daktarų yra suvirszum 80, o lenkų 70. Lietuviai mat, iszėję daktarystės mokslus, kraustosi į gilumą maskolios, palikdami daktarystės tikslą Lietuvoje žydeliams, lenkams, vokiečiams ir masliams. Geras patriotizmas, gera meilė artymo ir žmoniszkumo.

Su advokatais da blogiaus, kadangi visoje gubernėje lietuvių advokatų yra tik apie 3 ar 4.

Kratos ir areštai.

@ R i m š a, paleistas po 1000 rb. kaucijos, vėl likos' snimtu ir pasodintu „labai angštoje kamaraitėje“ Kalvarijoje.

@ J o n a s Š t u r m a s iš Kaimelio (Naum. p.) apsudytas už nešimą kontrabandos ant 6 mėn. ir 7 parų kalėjimo. Už lietuviškas knygas, kurios buvo pas jį rastos da turbu-

bus kita bausmė?

@ M a r i j a m p o l ė j buvo krata pas Baltrų Senkų, kriaučių, ir pas Merkevyčių, kurpių, nė pas vieną nerado nieko.

@ N a k t i j e 30 Birželio parubežiniai sargai nušovė kontrabandnešį Riestį iš Adrioniškių. „Ukinikas“ rašo, kad vachmistras šovęs į

Rieši bėgantį.

@ Išdavėjai:

¶ Polionija Pečkaičiūtė apskundė vieną moteriškę iš Naumiesčio (Sav.g.), kuri pardavinėjo ražančius, škaplierius ir abrozėlius.

¶ Malvica s, melnikas iš Zečkalnių, vokietys, apskundė Pilviškių žemskiems Matiejų Baltusį iš Gerulių kaimo (Marijamp. pav.), buk tas lipinęs otsišaukimus ant grįžkelių.

¶ Antanas Mykolaitis iš Baltrušių

¶ Širvaitis iš Pilviškių, buvęs žemskiu, teipgi judošiauja.

¶ Kun. Rodzevyčius, prafektas prie Šiaulių gimnazijos, vertė plakatus su Muravjevo paveiklais, primuštus prie stulpų, ir siuntė maskoliams. Skundė direktoriui gimnazijos, buk mokintimai taij paslaptą knygyną, o tulą universiteto studentą skundė, buk jis lipitęs plakatus.

Lietuviai Anglijoj.

Škotija. Metai atgalios visoj Škotijoje lietuvių buvo į 1000 žmonių. Neblogai uždirbant, pradėjo jie kviesti iš Lietuvos savo gimines ir pažįstamus, teip jog šimet lietuvių yra du-ysk tiek (į 2400), ir dabar nėra tos dienos, kad nepributu į Škotiją nauji Lietuvos emigrantai. Tautiškai lietuviai stovi labai žemai. Da nesitaikė man čia būnant išgirsti, kad lietuvys lietuviu save vadintų. „Poliakas“, sakosi, kada užklausi, kas do viens? Yra keli šiek tiek numananti, bet jie nieko neįstengia padaryti. Apsigyvenęs čia kun. Varnagiris šimet sutvėrė lietuvišką maisto draugystę „Sandara“, kuri uždėjo duonos keptuvę. Pirmiaus lietuviams duoną kepė žydai (škotai mat visiškai ruginės duonos nekepa). Dabar, kepanč lietuviams, žydai puola. Da pradedant tvert draugystę, žydai ėjo pas kunigą, siūlydami jam £ 100 (į \$500.), kad draugystės netvertu, bet tas nieko negelbėjo. Duonos keptuvė yra varoma dabar labai plačiai. Miltus gabena iš Vokietijos. Kadangi visos Škotijos lietuviai gyvena apie ant 100 ketvirtainių mylių.

tolimesniems duoną siunčia „exoresu“, duonos išsiparduos labai daug ir draugystė, kaip matyt, turės nemažą pelną, kurio dalis, pagal draugystės įstatymus, eis ant praplatinimo tarp lietuvių apšvietimo. Dailus užmanymas, kad tik sąvariai laikytusi vienybės ir išmintingai vestu savo reikalus. Ypač turi rūpintis apie gerovę keptuvės komitetas.

Gyvena čia lietuviai daug prasčiau, nei Amerikoje. Lindo jie daugiausiai kumpanijų stubose, kurios yra pastatytos, lyginai kaip kad Lietuvoje dvarų „kašarai“. Turi po vieną kambarį, kartais tik kuknią, o vyrų laiko po daug. Daugilį vietų mažytėj kuknioje ir kambarėlyje gyvena kokia 12 ar 13 ypatų. Grinčias užlaiko nelabai švariai. Kartais policija turi privesti išvalyti grinčią. Geria be paliovos. Kurs negeria ir nelatrauja, tai lindo surukusioje, purvinoje grinčioje ir krauja pinigų.

Darbus greit gauna, nes darbų čia yra užtekina, o pripratę prie darbo lietuviai dirbtuvėse netinginauja; lupa iš peties.

Pramonyste vos vienas visoj Ško-

tijoje užsiima. Dirba lietuviškas deš- glių.

ras ir skilandžius. Iš pradžių sunku Manchesteryje yra apie jam buvo, bet dabar einasi gerai. 500 lietuvių. Pora kriaucių turi savo dirbtuves. Vienas užlaiko krautuvę valgomų daiktų. Givena kruvoj, neiškrikę.

Anglijoje, Londone esą apie 3000 lietuvių. Dalį vadinamoj Silvertown jie turi užsidėję klubą, į kurį priguli tik dėl to, kad galėtų nedeldieniais jame susirinkę girtuokliauti, laikraščių neskaito. Pačiame Londone yra darbinikiška kuopa, priguli prie jos apie 200 sąnarių, mieriis kuopos yr' tas, kad eiti išvien su kitų tautų darbinikiis, sujieškot draugui darbą... Skaito „Saulę” ir „Garsą” ir turi keletą dvasiškos italpos knigelių. Tikėjimiškus reikalus aprupina lenkų kunigas, pramokęs truputį lietuviškai.

JONAS MONTVILA.

Škotijoje yra lietuvių:

Glengarnock, kaip rašo „Vaidelytė”, bene daugiausiai už kitas Škotijos lietuviškas kolonijas. Dirba geležų dirbtuvėse. Uždirba gan' gerai, visi prisirašę prie darbinikų „unijų”.

Glasgove esą lietuvių į 100 ypatų. Dirba prie kriaucių, staliorių ir geležies.

Matherwell dirba prie an-

Kazys Matulevyčius ukinikas iš provincijos Rio Grande de Sal praneša į „Vienybę”, kad ten numiręs nesanei Juozas Botyrius, paeinąs iš Suv. gub.. Ar nebus tai tas pats Juozas Botyrius, kurs vienas iš pirmiausiųjų atėjo į Ameriką, nes da 1864 metuose, apie kurį giminės niekad jokios žinios nebuvo gavę nė Europoj nė Amerikoje. Jo tikras brolis gyvena Mt Carmel, Pa. (Ziūrėk į knigą Lietuviai Amerikoje, puslapis 13).

Ant Filipinų salų, Manilės mieste, kaip rašo Ant. Sujeta į „Vienybę”, suėjęs tris lietuviis: Joną Jankaucką iš Naumiečio pav., Juozą Vasikaucką, iš Vilkav. pav., ir Antaną Šukį iš Raseinių pavieto. Vienas lietuvis yra mieste Jaro-Ilo-Ilo, daug tokių yra, kuriu nežinome, vis mušasi dėl kasnio duonos už nelaisvę filipiniečių.

Brazilijoje, vietoj Junoi, kaip rašo Brazilijos lenkiški laikraščiai esą apie 30 lietuviškų šeimynų, visi paeina iš Kauno gubernės.

Isz bibliografijos.

Naujos knygos.

Jr. Jonas. Vertimai iš In 32o. Diedai pusl. 31. Mickevychiaus. Diedai Gražina 62.

Ii balis ir Gražina, tome Stella. Apysaka K. Flallis I. Plymouth, Pa., 1899 marijono arba vikas ir m. Spaustuvėj „S. L. A.” visur, stebuklai ant

dangaus ir ant žemės. Į kur jau 1896 ir 1897 m. kalbino p. Sutaish ir savo kaštu M. Peteraitis per „Naują Lietuviš- išleido F. M. Tilžėje, 1899 ka Ceitungą“, ir per „Vienybę“.

m., in 32o, pusl. 72. Vertėjas Lietuviškų konzerva- da nėra gerai apsipažinęs su lietu- tyvų Pranešimas, išleis- viška kalba ir lietuvišku statrašu, tas Ragainės bei Pil- todel klaidų knigėlėje daugybė. kalnio Lietuviškų kon- Intalpa gera, vertimas niekai. zervatyvų Skyrimo

Bitės. Pagal Pisarev'ą draugystės, gruntovo- sutaise Pagaikštis. Til- tos 19 Apriliaus, 1899 žėje 1899., in 32o, pusl. 24. Budviečiuose. Drukavotos Knigėlė menkai praktiška. Kalba ir išleistos per M. Jan- gryna. kų iš Bitėnų (vokiško-

Paveikslai. Parašė Že- mis literomis) in 32o, maitė. Perspausta iš pusl. 24. Aprašyta pradžia už- „Ukiniko“. Tilžėje 1899., simezgimo „Lietuviškos Skyrimo in 32o, pusl. 36. Telpa ten Draugystės“ Prusuose, ir jos mieriai. aprašymai iš gyvenimo. Kalba gry- Prie galo knigutės patilpo keletas ailių ir šaip raštelių.

Patarmės moterims. Dogmatas Apie Pragi- kurios nori buti svei- rą, išaiškintas faktais, kos. Pagal Zielczaką išimtais kaip iš gyve- parašė Dr. A. V. Tilžėje nimo šventųjų, teip ir 1899., in 32o, pusl. 35. Apra- historijos svietiškos. šytos moterų ligos, kaip nuo jų pra- Surinko kun J. Kaula- sisaugoti ir kaip jas gydyti. kis. Shenandoah, Pa. V.

Čerknigės, parupintos J. Stagarospaustuvėje, per M. Jankų. Spauda ir 1899, in 32o, pusl. 59. kaštu M. Jankaus. Bitė- Kas yra knigėlėje parašyta numanu nuose, in 32o, pusl. 46 (vo- jau iš jos antgalvio. Tą krikščio- kiškomis literomis). Knigėlėje tel- nišką dogmatą savo knigėlėj auto- pa visokių pamokinių del lietuviš- rius aprašo gana populiariškai, per- kų ukinikų Prusuose. pindamas savo aprašymą visokiais

Trumpas pranešimas užimančiais apipasakojimais, kuriuos apie Kanadą. Naujau- mus žmonės teip mėgsta skaityti. siai apdirbta per M. J. Kunigas Kaulakis yra pirmutinis ir in 32o, pusl. 16 (vokiškomis vienatinis Amerikoje kunigas, kurs literomis). Knigėlėje autorius kal- pradėjo rupintis apie dvasiškai — bina lietuvius kraustyti į Kanadą, lietuvišką literatūrą.

„Vaideliutė“, naujas laikraštis, pradėjo išleidinėti Glasgow'e, didžiausiam Škotijos mieste, (Škotija yra tai dalis Anglijos.) Pirmutinis numeris pasirodė d. 18 Rūg. (in 8o, viso 8 puslapiai). Išleistoja yra Vytautas ir Montvila. Kalba laikraščio ne per bloga, nesudarkyta. Laikraštis žada labiausiai užsiimti reikalais Anglijos lietuvių, kad būdinti juos iš miego. Kada Anglijos lietuviai subruzdės, taip kaip lietuviai Amerikos, be abejonės, bus iš to didelė nauda. Laikraštis kaštuoja ant metų 8 šilingus arba 2 dolerius. Adresas toks: „Vaideliutė“ 28 Kelvinside ave. Maryhill. Glasgow. England.

Naujas Liet. Albumas.

Dirvos redakcija rentriuose kalbose, lietuviškoj, angliškaj ir francuziškaj ir trumpi aprašymai. Pradės išleidinėti albumas pradžioj 1900 metų, laidomis. Kaštuos 1, 50 c. Kas užsimokės iš viršaus, gaus už \$1,00. „Dirvos“ redakcija pašvenčia ant išleidimo 200 dolerių ir kun. Matulaitis 75 dol.. Išleistojai pasitiki, kad likusius pinigų sudės abonentai. Europos lietuviams privalytu išleistojaus tame darbe darpadėti, suteikiant pavikslus ir pri-

Dirvos redakcija rentriuose kalbose, lietuviškoj, angliškaj ir francuziškaj ir trumpi aprašymai. Pradės išleidinėti albumas pradžioj 1900 metų, laidomis. Kaštuos 1, 50 c. Kas užsimokės iš viršaus, gaus už \$1,00. „Dirvos“ redakcija pašvenčia ant išleidimo 200 dolerių ir kun. Matulaitis 75 dol.. Išleistojai pasitiki, kad likusius pinigų sudės abonentai. Europos lietuviams privalytu išleistojaus tame darbe darpadėti, suteikiant pavikslus ir pri-

Prie paveikslų bus pridėti parašai siunčiant abonementą.

„Garsas Amerikos Lietuvių“ nuo 30 numerio paliovė išleidinėjės.

Letuczije Listki, masdarbiniko, Ingijimas del lietuvių pilkoliszkas, Londone iszeinantis, renos liuosybės ir a u t o n o m i j o s, voliucioniszkas laikraštis talpina n.45 Saunorus susijungimas federatiszku laiszką nuo lietuviszkos užrubežinės budu su tomis kaimyniszkomis tau-demokratijos, kuriame toj, terp kitomis, kurios gvarantuos lietuviams ko, vėl parodo savo aiskius miepilną autonomiją ir liusybę. rius: Pagerinimas buvio lietuviszko

Užklauskymas.

„Ukinikas“ num. 8 patilpo koresrikiečius jau seniai išėjo iš mados. pondencija iš Amerikos „Apie Susi- Apie „Susiv.“, apie jo konstitu- vienijimą Liet. Am.“ Ale apie ciją, stengimąsi, pakraipą ir apie „Susiv.“ ten yra tik kelios eilutės ir „Susiv.“ darbus „Ukiniko“ ir „Var- tai nē šiokios nē tokios, o visas po“ redakcija ir jų skaitytojai gali, straipsnis apkalba apie Amerikos mums rodos, gerai žinoti, geriaus už kunigus, budu, kokis pas mus Ame- savo korespondentą, kadangi gauna

„Susiv.“ organą „Tėvynę“, kaip dravinimo“. Norėtumėm todėl žinoti, del ko „Ukiniko bei Varpo“ redakcija (kuri yra viena ir ta pati) užganedinti, apie ką rašė tas pats „Ukinikas“. Malonėtumėm todėl žinoti, kodėl „Ukiniko ir Varpo“ redakcija, rašydama „Ukinike“ iš-
 juokimus ant Amerikos liet. kunigų padėjo prie jų antgalvį „Apie Susivienijimą Liet. Am.“ Mes suprato, kad tai buvo parašyta del „iš-
 nuo „Ukiniko“ atsakymo.

Kun. A. Burbai Paminklas

užsteliuotas už 550 dolerių. Yra surinkta 400 dolerių, todėl 150 dol. da trūksta. Draugystės, kurios ant paminklo da neaukavo, ypatingai tos, kurios per ir rupestį a. a. kun. Burbos buvo uždėtos, teipgi ir pavieniai lietuviai, kurie guodojo kun. Burbą, neatsisakys kelis centus paaukau-
 ti, kad trūkstančią sumą papildyti.

Broliai, neužmirškite jus geradėją a. a. Kun. A. Burbą.

Centr. Susiv. Komitetas.

Seimas! Seimas!

Susivienijimo XIV Seimas atsibus Waterburyj, Conn. 3, 4 ir 5 d. Spaliu arba Octoberio, 1899 metuose.

Sale del Seimo „Concerdia Hall“, numeris 305, ant gatves Bank, per viena bloka nuo „dypo“.

Svietainės numeris nėra padontas, dėl to, kad delegatus pasitikts vietinai lietuviai ant „dypo“ ir parodys kur yra svietainė del delegatų užsteliuota.

AUKOS ANT PARYŽIAUS PARODOS DEL LIETUVISZROS SPAUDOS.

Pittsburg, Pa. dr. Vytauto	10,00	Nuo pirmiau buvo Tėvynej	8,33
Tai viso yra:			\$18,33

Aukos ant kankintinių.

Pittsburg, Pa. dr. Vytauto		5,00
----------------------------	-------	------

Susivienijimo reikalai.

INEIGA.

Rugp. 2 Chicago, Ill. T. Melin.	2,00
„ „ Amsterdam, N. Y. kuopa	4,00
„ „ Baltimore Md. kuopa	6,00
„ „ Philada, dr. Juozapo	14,50
„ 8 Homestead, dr. Juozapo	10,00
„ 11 Pittston, dr. Blavystės	1,00
„ „ Grand Rapids, S. Dauk.	2,00
„ 14 Philada, Pa. kuopa	4,50
„ „ Philada, Pa. kuopa	10,00
„ 15 Lost Cree, Pa. kuopa	13,50
„ „ Shapt, pa. kuopa	7,00
„ 20 Scranton, dr. Jurgio Kar	5,50
„ 21 Minersville, pa kuopa	2,50
„ „ Shapt, pa. kuopa	1,00
Mahanov City Dauisevyčius	
28 d. June 1899 m.	200,00
	<u>\$283,50</u>

ISZEIGA.

Rugp. 2 Rosmertinė į S. Bo-to	
ant rankų Mockevyčiaus	150,00
„ 4 T. Križanauckui už No.	
7 Tėv. ir kiti kaštai spaustuvės	55,28
„ „ Postel Card del kasieriaus	5,00
„ 12 Megargee už popierą	12,00
„ 29 Randa už spaustuę	10,00
	<u>\$232,28</u>

Rugs. 6 Pittston, pa. dr. Blaiv.	50
„ 10 S. Boston, dr. Vytanto	10,00
„ 11 Leviston, Me. dr. Baltr	14,00
„ „ Pittston, pa. kuopa	2,00
„ 12 Glen Lyon ir Wanamie	1,50
„ „ Baltimore, Md. kuopa	4,50
„ 13 Philada, dr. Liet. dukt.	5,50
„ 14 Brighton, dr. Juozapo	2,00
„ 17 S. Boston, J. Jakimav.	1,00
„ 23 Minersville, Pa.	4,00
„ „ Chicago, Ill. J. Rozak	50
	<u>45,50</u>

Rugs. 11 American Type faun-	
dres už drat. del Tėv. susinv.	7,20
„ „ T. Križanauckui už No.	
8 Tėv. ir knygų darbą ir kiti	
kaštai kurie pasidarė del sp.	55,41
„ „ Sekretoriui antra pusė	
algos	35,00
„ „ T. Križanauckui už No.	
9 Tėv. knygų ir kiti spaustuvės	
kaštai kurie buvo	47,46
	<u>155,07</u>

Numerij 5 Tėvynės buvo sutrakta	
visa suma Susiv. kasos taigi dabartės	
čion paduodame visą stovi Susiv. ka-	
sos, nuo XIII seimo iki 1 d. Spalių	
1899 m.	
Buvo 5 n. iki 1 Gegužio	3,107,41
Gegužio mėnesij įėjo	52,50
Berželio mėn. „	27,00
Liepos m. „	643,25
Rugpjūčio m. „	254,00
Rugsėjo m. „	45,50

Viso įeigos buvo \$4,128,16

Išeigos buvo nuo 1 d. Gegužio iki 1	
dienai Spalių 1899 m.	
Gegužio mėnesij išėjo	149,83
Berželio mėn. „	429,84
Liepos mėn. „	248,50
Rugpjūčio mėn. „	232,28
Rugsėjo mėn. „	155,07
Išeigos viso buvo:	<u>\$1,213,52</u>
Vivo buvo.	\$4,125,16
Išeigos buvo:	<u>\$1,213,52</u>

Tai viso Susiv. pin. yra: \$2,918,64

Susiv. Sekr. T. Križanauckas.

Rokundos S. L. A. Spaustuvės.

Ineiga.		Išėiga.	
Berželio už popierą tikietinę	30	Berž. gazas, šniuras, markės,	
Tikietai Kostanto Nieniaus —	1,00	freitų bylos nuvežimas Tėv.	
Už tikietus ir apgarsinimą	2,00	ant pačto ir kiti mažmožiai	10,94
Kun J. Žilinskas davė del mar.	2,00	Kun J. Žilinsku skolos	16,00
Už apgarsinimą Sacevyčiaus	16,00	Kostantui Nieniui skolos	1,00
Nuo „Vienybės“ už knigas	2,75	Zeceriui išmokėta už extra dar.	6,18
Kun. J. Žilinskas davė del mar.	4,00		<u>34,12</u>
Apgarsinimas Lynch'o	1,00		
	<u>29,05</u>		
Liepos už kražių skerdyne 1 ex.	05	Liepos Markės, šniurai, klijų,	
Medega mūsų taut. vaist 1 ex.	40	atramento del rašymo bendžino	
500 tikietų del parapijos	2,50	muilo, aliejaus ir expresai	3,95
	<u>2,95</u>	Nuvežimas Tėvynės ant pačto	40
		Kun. J. Žilinsku skolos	2,50
			<u>6,85</u>
	2,95	Rugp. Freito byla už popierą	2,25
Rugp. Apgarsinima Jones	2,00	Markės, šniuriai, expresai	
Apgarsinimas Berštano —	12,00	ir kiti kaštai spautuvės	3,03
Del parapijos excursino darbai	9,25	Kun. J. Žilinskui skolos	5,10
Darbai del draugystės	6,50	Už šriubą prie mašinos	75
	<u>34,95</u>	In Prusus už 150 ex. siuntimą	4,86
		Darbininkui už parapijos excu-	
		řino darbą išmokėta	3,30
		Už draugystės darbą išmokėta	
		darbininkui	2,75
		Kun. J. Žilinskui skolos	6,17
			<u>28,61</u>
Rugsėjo nieks neįėjo		Rugs. alejus, markės, exp.	
		mony ordelei ir kiti mažmožiai	2,88
		Kun. J. Žilinskui skolos	2,00
			<u>4,88</u>
Ineiga viso meto spaustuvės.		Išėiga viso meto spaustuvės.	
Spalių mėn. 1898 metų įėjo	34,00	Spalių mėn. 1898 metuoė išėigos	5,94
Lapkričio m. „ „	32,00	Lapkričio mėn. „ „	6,99
Gruodžio m. „ „	28,25	Gruodžiooso m. „ „	11,63
Sausio m. 1899 metų „ „	8,25	Sausio m. 1899 m. „ „	67,98
Vasario m. „ „	29,60	Vasario m. „ „	18,54
Kovo m. „ „	6,30	Kovo m. „ „	36,57
Balandžio m. „ „	17,40	Balandžio m. „ „	2,49
Gegužio m. „ „	42,90	Gegužio m. „ „	49,52
Birželio m. „ „	29,05	Birželio m. „ „	34,12
Liepos m. „ „	2,95	Liepos m. „ „	6,85
Rugpjūčio m. „ „	35,10	Rugpjūčio m. „ „	28,61
Rugsėjo m. „ „	—	Rugsėjo m. „ „	4,88
	<u>\$265,80</u>		<u>\$274,12</u>

Susiv. Sekr. T. Križanauckas.

AUKOS ANT KN. BURBOS PAMINKLO.

I š N e w a r k ' o .		6 J. Zaromskis	24
1 D. Šopis	25 c.	7 I. Vitkus	25
2 P. Pranis	25	8 A. Juozaitis	10
3 J. Mekis	15	9 S. Pranis iš Orange, N. Y.	25
4 V. Pranis	25		2,00
5 V. Kairys	25	Bzvo n- 8 Tėvynės	\$365,56
Tai viso yra			\$367,56

NAUJAI PRISIRAŠE:

34 1 M. Kaurinas	29 m.	„ 12 A. Janaitis	35 m.
„ 2 J. Orinas	29 m.	„ 13 B. Laukšienė	40 m.
„ 3 Kun. J. Gričius	33 m. II	„ 14 D. Laukšis	pagar.
„ 4 V. Gumauckas	pagar.	„ 15 M. Bernatavyčia	pagar.
„ 5 P. Skudris	pagar.	79 1 B. Zalदारis	20 m.
78 1 I. Dragunus	27 m.	„ 2 M. Zalदारienė	19 m.
„ 2 M. Czereškevyčia	42 m.	„ 3 A. Grinievycy	18 m.
„ 3 J. Čereškevyčia	35 m.	„ 4 K. Avizenis	22 m.
„ 4 K. Bočionis	27 m.	„ 5 J. Wisenberg	22 m.
„ 5 S. Levonas	31 m.	„ 6 M. Volavicy	20 m.
„ 6 A. Judeika	39 m.	„ 7 K. Zaličia	26 m.
„ 7 J. Racevyčia	45 m.	„ 8 A. Mickevicy	24 m.
„ 8 A. Stasiulis	22 m.	„ 9 A. Durszkiutė	19 m.
„ 9 I. Klemackas	35 m.	„ 10 J. Jocis	29 m.
„ 10 F. Endriulaitis	21 m.	„ 11 P. Jocis	17 m.
„ 11 J. Vainauckas	33 m.	Kuopos 79 visi sanariai pagarbės	

PERSIKELE SANARIAI:

Iš 10 į 79 1 H. Niutant	Iš 51 į 74 1 J. Bendaravyčius
„ „ 2 U. Sesnauckiutė	„ „ 2 O. Menkevyčienė
„ „ 3 K. Brozdžione	„ į 76 1 P. Karvojus
„ „ 4 M. Tombrotienė	„ „ 2 M. Karvojienė

Isz suspenduotu užsimokėję.

7 1 M. Povilaitis	liko skoloje 50 c.
„ 2 M. Povilaitienė	„ 4 M. Bajorunas
„ 3 P. Bukevycia užmokėjo 50 c. da	34 1 J. Jakimavčis

Pasargos.

I. Numerij 8 Tėvynės įsiskverbė ko. Jis yra pilnai užsimokėjęs. klaida rokundose: ir teip prie galo III. Ona Kalinauckienė teipgi per ineigos padėta buvo \$642,75, o turi klaidą patalpinta tarpe suspenduotų buti \$643,25. ji yra pilnai užsimokėjęs.

II. Teipgi tam pačiam numerij IV. Kuopos 10 buvo per klaidą Tėvynės per klaidą patilpo tarpe suspenduota E. Malinauckienė ji yra suspenduotu vardų, ir vardas J. Žu- pilnai užsimokėjęs.

Susiv. Sekr. T. Križanauckas.

Užbaigėme kniga.

Pranešame visiems broliams lietuviams, kad Susivien. spaustuvėj išėjo nauja kniga, „Vertimai iš Mickevyčiaus”: DIEDAI ir GRAZINA, kuri pirmiausia ėjo per „Tėvynę”. Kaštuoja 30 c.. Puikus skaitymas, vertetu, kad kiekvienas lietuvis tą kniga turētu.

Tokiu budu, gnodotini Susiv. sąnariai gali matyti, kad Susivienijimo spaustuvėj išėjo:

1 Puikus mėnesinis laikraštis „Tėvynė”, su daugeliu paveikslėlių.

2 Kniga: „Tėvynė”, kaip priedas prie prūsų laikrašcio „Varpo”, kuri su nanda prasiplatino tarp Europos lietuvių.

3 Kniga: „Prilips Ožys liepto galą”, naudinga del teatrų, puslapių 34.

4 Vertimai iš Mickevyčiaus: Diedai ir Gražina, puslapių 93.

5 Neužilga užbaigėme Susiv. Liet. Amer. spaustuvėj trečią iš eilios šimet knigą „LIETUVIAI AMERIKOJ”, t. y. Amerikos Lietuvių Istorija, su paveikslėliais, puslapių apie 200.

Kas gali norėti daugiaus naudos del lietuvių vystės nuo teip menko Susivienijimo, kaip jis šiadien?

Reikalai Spaustuvės.

Isz visos sumos įėjimo 265,80 c.

Už apgarsinimus „Tėvynėj” buvo \$79,00.

Už parduotas knigas \$18,00.

Už ženklelius \$21,00.

O likusieje 147,80 c. buvo už darbus spaustuvėje, kaip tai, plakatus, konstitucijas, tikietus ir t. t.

Iszeigos buvo \$275,12 c.

Iš tos sumos 50 dol. užmokėjome už randą numų del spastuvės, (už 5 mėnesius), pirkome „cuterį” už 30 dol., pirkome menkesnius paigtus į spaustuve. 58,90 c. išmokėjome pačto kaštų, likusie pinigai išėjo ant expressų ir šėip mažmožių.

Sąnariai Susivienijimo turi užtėmyti, kad per tą laiką, kada prie spaustuvės buvo antras zeceris, kuriam Susivienijimas mokėjo algos nuo 20 iki 25 dol., tada spaustuvė apsimokėdavo pati randą, pačtą ir veik visus kaštus, ir tada pirkto enterį.

„SUSIVIENIJIMO LIET. AMERIKOJ”

CIGARAI.

Broliai lietuviai, kurie rukote, nerukykite kitokių cigarų, kaip mus LIETUVISZKUS TAUTISZKUS, SPECIALISZKAI DEL BROLIU LIETUVIU PADARYTUS:

Vadinasi tie cigarai SUSIV. LIET. AMERIKOS CIGARAI, telp ir ant „baxo” parasyta. Cigarai tie pigus, o labai geri. Galite juos gauti tik pas mane. Raszykite ant szitokio adreso.

M. SACEVICZ, No 120 Hosmer str., Cleveland, Ohio.

Skaitlius sanariu.

Kuopos
N

		I-mo Skyriaus seni san	II-ro Skyriaus san.	pagarbės san.
1	Edwardsville, Pa kuop	8		
2	Forest City, Pa kuopa	46	—	1
4	Elizabeth, N. J. kuopa	27	1	—
5	Plymouth, V M Vol.	7	—	—
6	Plymouth, Pa kuop.	42	2	3
7	Pittston, Pa kuop.	41	7	1
8	Cleveland O. kuop.	62	2	—
10	Philadelphia, Pa kuop.	41	—	—
11	Waterbury, Conn kuop.	65	—	—
12	Shamokin, Pa kp	14	4	2
13	Baltimore Md kp	30	—	—
14	Pittsburgh, Pa kp	30	1	—
15	Chicago, Ill kp	26	—	—
16	Hazleton, Pa kp	7	—	—
17	Wilkes Barre, Pa kp	27	1	—
19	Northampton, Mass kp.	20	—	1
20	Union, City, Conn kp	63	1	1
21	Detroit, Mich kp	34	—	—
22	Bridgeton, N. J. kuop.	6	—	—
23	Amsterdam, N Y kp	8	—	—
24	Wanamie ir G. Lyon Pa.	41	1	—
28	Luzerne Borough, Pa kp	27	—	—
29	Richmond, Va kp	3	—	—
30	Scranton, Pa kp	31	2	—
31	Mahanoy City, Pa	34	—	—
32	Athol Mass. kp	28	—	—
33	Ansonia, Conn kp	8	—	—
34	S. Boston Mass Vitauto	17	—	3
35	Pittsburgh, Pa Vitauto	21	3	—
36	Cincinnati, Oh S. Kaz	7	—	1
37	S Brooklyn N Y kp	5	—	—
38	Brooklyn, E D N Y kp	27	1	1
39	Mckees Roaks, Pa kuop.	39	—	—
40	Newark, N J kp.	15	—	—
41	Brighton, Mass S Juoz.	—	2	—
43	Philadelphia, S Juoz	63	—	5
45	Homstead Pa S Juoz	19	—	—
46	Pittsburgh Pa S Juoz	21	1	—
49	Gilbretville, Ma-s.	2	—	—
50	Mahanoy Plane, Pa. kp.	13	—	—
51	Shenandoah Pa kp	37	1	—
52	Minersville, Pa kp	22	—	2
53	Pequabock, Conn kp	3	—	—
56	Traverse City, Mich	18	—	—
57	Broad Brook, Conn kp	3	—	4
58	Worcester, Mass kp	26	—	—
60	S Boston, Mass kp.	15	1	—
61	Beavere Folls, Pa. kp	3		

Kuopos N		I-mo Skyriaus seni san.	II-ro Skyriaus san,	Pagarbės san,
62	Pittston, Pa. Blaivystės	37	—	17
63	Grand Rapids Mic	4	—	22
64	Cincinnati, Oh. kp.	9	—	1
65	Seranton, Pa. Liet. Sunų	—	—	39
67	Bridgeton, Conn. k.	5		
68	Millwilli, N. Y. k.	5		
69	Toluca, Ill. kuop.	5		
70	Brockton, Mass k.	3		4
72	Mahanoy City, St. ir P.	31		
73	Westville, Ill. ss. P. ir P.	4		20
74	Lost Creek, Pa. kuopa	24		
75	Muncie, Ind kuopa	4		
76	Shapt, Pa. kuop.	10		
77	Scanton, Pa. sz. Jur. kar.	1		9
78	Leviston, Me. dr. Balt.	13		2
79	Philada., Pa. dr. Liet. Dukt	4		11

K. Radzeviczius

Puikiausia visam Shenandoah'rij

RESTAURACIJA.

Tris syk ant dienos KARSZTI UŽKANDZIAI, o teip visada szalti dykai. Geriausi ir pigiausi PIETUS, viskas szviežia: CIGARAI pirmos klesos. Priegtam kožnas lietuovys ras SZIRDINGA RODA kiekvienam reikale. O ir PINIGUS MAINO ir siunczia į LIETUVĄ ir į kitas dalis svieto.

121 E. Centre str,

SHENANDOAH, PA.

Vienatinė Lietuviszka Aptieka!

TRAJANKA!

Lewis'o Lietuviszka Trajanka Privalo rasti kiekvienoj lietuviszkoj darbininko stuboj. Mus Trajanka yra svarbi naminė liekarsta, kurią Lietuviai jau per ilgus metus yra vortoję ir daugumas žino jos vertę. Mus Trajanka šusideda isz czystų žolių ir sėklų, o prieg tam dailiuos blekiniuos baksukuos sudeta. 50c. baksukas arba per pacztą 60c.

Mes prilaikom visokių naminų ir patentavų liekarstų bei visokių žolių ir šaknų galima pas mus gaut. Liekarstas siuncziam in visur. Jeigu reikalauji ko nors, raszyk pas mus, mes suteiksim jum broliszką rodą ir apturėsi greitą atsakymą. Mano adresas

P. W. BIERSTEIN AND CO.

SHENANDOAH, PA.

V. D Chmieliauckas

E. CENTRE STR.

SHENANDOAH, PA.

Užlaiko didelę krantuve cigarų, vyno ir visokių likierių, o pardavinėja pigiaus nē kaip svetimtaucziai, kurie užlaiko pulkus agentų nutukusių už lietuviszkus pinigų.

Taigi vyrai susipraskime, ir duokime uždirbti saviszkiui